

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รวิกานต์ ลีวงศ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รวิกานต์ ลีวงศ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2556

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและความเอาใจใส่ เป็นอย่างยิ่ง ของอาจารย์ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง ซึ่งกรุณาเสียสละเวลาเพื่อให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายศรีวรรณ ปินใจ ตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม นายบรรจง วงศ์ราษฎร์ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม และ ดร. สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้กรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ สมาชิกในครอบครัว และทุกท่านที่มีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือ เกื้อกูล สนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รวิกานต์ ลีวงศ์

ชื่อเรื่อง	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า	รวิกันต์ ลีวงศ์
ที่ปรึกษา	ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555
คำสำคัญ	การบริหารงานวิชาการมาตรฐานสากล

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการบริหารงาน
วิชาการและเพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของบุคลากรสถานศึกษาที่มีต่อสภาพการบริหาร
งานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 152 คน
โดยศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการงาน
วิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านพัฒนา
บุคลากรครู ด้านการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก

Title THE STATE OF ACDEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION ACCORDING TO
WORLD-CLASS STANDARD SCHOOL PROJECT OF PHAYAOPITTAYAKHOM
SCHOOL MUANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

Author Rawikan Luewong

Advisor Dr. Sunthon Khlaium

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Educational Administration, University of
Phayao, 2012

Keywords World-Class Standard School academic affairs administration.

ABSTRACT

The objectives of this independent study were to study the state of academic affairs administration and investigate the problems and suggestions of school personnel according to World-Class Standard School of Phayaopittayakhom school Muang District, Phayao Province. The number of population used in this study were 152 directors and teachers. The procedures of the study by tools used to collect data was questionnaires by divided into seven areas were examined: curriculum, academic administration, teaching management, library aids innovation technology and learning resource, teachers development, educational evaluation, Quality Assurance in Education. The results of the study was the high level.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
สภาพทั่วไปของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	9
แนวคิด/ทฤษฎี เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา	36
หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร	49
แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School).....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
สรุปกรอบแนวคิด	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ความถี่ร้อยละ (Percentage).....	71
ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.....	73
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการตาม โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	83
5 บทสรุป	90
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	113
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	114
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	121
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	125

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามตำแหน่งหน้าที่	71
2	แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามระดับการศึกษาของ ผู้ตอบ	72
3	แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของ ผู้ตอบ	72
4	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร	73
5	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ	74
6	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้	76
7	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	77
8	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครู	78
9	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผล	80
10	แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	แสดงสรุปรวมเฉลี่ยผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา.....	82
12	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านหลักสูตร.....	83
13	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ.....	84
14	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้.....	85
15	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้.....	86
16	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครู.....	87
17	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านการประเมินผล.....	88
18	แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ด้านการประกันคุณภาพ.....	89
19	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	121

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงแผนภูมิการจัดระบบบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	14
2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 ได้เข้าสู่การศึกษายุคใหม่อย่างรวดเร็ว แต่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ยังมีความแตกต่างทั้งด้านมาตรฐานและด้านคุณภาพ สถานศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยทั่วไปมักจะอยู่เฉพาะในตัวเมืองใหญ่ ๆ และสถานศึกษาเหล่านี้จะมีครูผู้สอนที่ดีมีคุณภาพ ความแตกต่างหลากหลายของคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพครูผู้สอนจึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ทั้งโอกาสและคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดช่องว่างทางอาชีพ และการดำรงชีวิตของคนในสังคม

องค์ประกอบของโรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรและการบริหารจัดการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในบริบทของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบของหลักสูตรที่เน้นความเป็นสากลนั้นคือ ต้องมีความเป็นเลิศในองค์ความรู้ทางวิชาการทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อความผาสุก ปลอดภัย และความวัฒนาถาวรของสังคมโลก เสริมสร้างความสามารถในการริเริ่มสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ เสริมสร้างสมรรถนะทางด้านความคิดและการสื่อสาร สร้างผู้เรียนรุ่นใหม่ให้สามารถสื่อสารภาษาโลกและภาษาแม่ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว

จากความพยายามพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของประเทศในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา จึงให้ความสำคัญต่อการนำการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและร้อยรัดกันทุกระดับการศึกษา การดำเนินงานดังกล่าวจึงทำให้เกิดยุทธศาสตร์ใหม่ ๆ ที่สำคัญคือ การพัฒนาสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล World-Class Standard School Project เป็นโรงเรียนในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่า นักเรียนมีศักยภาพ เป็นพลเมืองโลก โดยมีโรงเรียนในโครงการทั่วประเทศรวม 500 โรงเรียน ด้วยการคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพในการต่อยอดให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2555

ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่มุ่งมั่นในการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือ การสร้างโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับการศึกษาในโรงเรียนในท้องถิ่นใกล้บ้านที่ คุณภาพของการจัดการศึกษาทัดเทียมกับโรงเรียนชั้นดีในตัวเมืองของจังหวัด และเป็น การบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอุดมปัญญาอย่างมี ความสุขและมีศักดิ์ศรี ซึ่งต่อมาแต่ละจังหวัดได้ขยายจำนวนโรงเรียนไปอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ไปจนถึงระดับตำบลมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังไม่ครอบคลุม ทั่วถึงทุกโรงเรียนทั่วประเทศไทย ซึ่งเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงก็คือการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการบริหารโรงเรียนเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษา ในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารทำให้ สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วระหว่างวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยเป็นที่นิยม ยอมรับกันทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความ เท่าเทียมกัน จะมีความสามารถในการแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ ต่อเมื่อเรามีการ ปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการ แข่งขัน มีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปฏิบัติตนอย่างมีคุณ งามความดีภูมิใจในความเป็นคนไทย รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวะการณ์โลก เรามีเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุ วัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 19)

โรงเรียนพะเยาพิทยาคมเป็นสถานศึกษาที่เตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามกลยุทธ์ของโรงเรียนในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การเรียนรู้และการบริหารจัดการสู่สากล การยกระดับคุณภาพนักเรียนให้มีความเป็นเลิศทาง วิชาการ มุ่งสู่มาตรฐานสากล ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารโรงเรียนที่มี ความสำคัญต่อความก้าวหน้า และการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งงานด้านวิชาการ โดยการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) จำแนกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านพัฒนาบุคลากรครู ด้านการประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพ และจำแนกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ (1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (2) กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (4) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (6) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะศึกษา (7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลอีกแห่งหนึ่งจาก 500 แห่ง และเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ของบุคลากรสถานศึกษาที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 17 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 20 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 27 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 17 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 29 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 152 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านหลักสูตร
3. ด้านการจัดการเรียนรู้
4. ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้
5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู
6. ด้านการประเมินผล

7. ด้านการประกันคุณภาพ

ขอบเขตด้านพื้นที่

จากการศึกษา ผู้ศึกษาทำการศึกษาในพื้นที่โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตด้านระยะเวลา

จากการศึกษาผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2555-มีนาคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) หมายถึง โรงเรียนในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่านักเรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลก โดยมีโรงเรียนในโครงการทั่วประเทศรวม 500 โรงเรียน ด้วยการคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพในการต่อยอดให้บรรลุวัตถุประสงค์ โครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2555

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนมาตรฐานสากล

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งวัดได้เป็นคะแนนระดับใน 7 ด้าน ได้แก่

ด้านหลักสูตร หมายถึง การศึกษาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร การนำหลักสูตรมาใช้และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาของชาติ โดยอาศัยการบริหารหลักสูตรมี 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ หมายถึง การกำหนดขอบข่ายของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียน สื่อการเรียนการสอน และกิจการห้องสมุด การวัดผลและประเมินผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และเรื่องการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางวิชาการ ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบครบวงจรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนการสอนและการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามความสนใจอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านห้องสมุดสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประสานความร่วมมือในการผลิตสื่อ จัดหา พัฒนา และใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างและใช้สื่อนวัตกรรม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ กับภาคีเครือข่ายและสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านพัฒนาบุคลากรครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถ

เชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านอาชีพ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียน การสอน ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู (วิทยฐานะ) ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าตามสาระวิชาและความสนใจ ส่งเสริม ครูและบุคลากรให้มีโอกาสได้ศึกษาดูงาน อบรมพัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเท่าเทียม ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ เร่งเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรมชาติทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านการประเมินผล หมายถึง กระบวนการสังเกต การทดสอบ การบันทึก และรวบรวม ข้อมูลจากงานและวิธีที่นักเรียนทำเพื่อเป็นพื้นฐาน และเป็นการประเมินที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ ของนักเรียน เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านการประกันคุณภาพ หมายถึง การช่วยพัฒนาครูในด้านวิชาการ ในด้านการเรียน การสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อจะใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากร บุคลากรภายในสถานศึกษา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือและการแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียน มาตรฐานสากล

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐาน สากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา

2. เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขการบริหารงาน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน และการวัดประเมินผลการศึกษา เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ในโรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับเนื้อหา ที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
3. แนวคิด/ทฤษฎี เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
4. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
5. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. สรุปกรอบแนวคิด

สภาพทั่วไปของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทย โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ การขับเคลื่อนโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) เป็นโครงการสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา และได้ขยายโอกาสทางการศึกษาที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีคุณภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินงานมีสาระครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านผลปรากฏต่อผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ตลอดจนด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยมีแนวคิดในการบริหารจัดการและการประเมินอย่างสมดุลรอบด้าน พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ม. 22, ม. 24) ได้ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาสถานศึกษาควร ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเกิดการ เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกโอกาส ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ ต่าง ๆ ในท้องถิ่นของผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ และเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง

เพื่อนและช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามสภาพจริง ค้นคว้าค้นพบความรู้ได้ไม่จำจบ จึงเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนได้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลเมืองโลก (เป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์) ยกกระตบการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ยกกระตบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการบริหารจัดการโรงเรียน เพราะงานวิชาการเป็นงานสอนคนให้มีคุณภาพตามประเทศชาติต้องการ งานวิชาการเป็นการจัดการกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 2) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

รุ่ง ลอยเลิศ (2543, หน้า 20) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียน ให้เกิดความรู้และการศึกษาของเด็ก

ซุมัคคีดี อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 9) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

รุจิรุ้ ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 56) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภู่อาระสิริฐ (2547, หน้า 6) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นการดำเนินงานเพื่อเป้าหมาย

ทางด้านวิชาการด้วย เพราะถึงแม้จะว่างานของโรงเรียนจะมีทั้งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียน การสอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยเป้าหมายก็คือ การพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นภารกิจหลักของ โรงเรียนนั่นเอง

หลักการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 9) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารงาน วิชาการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิต และกระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับ ของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ การควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะ และการพัฒนา ในงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ วิชาการโดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด

3.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไป ตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ การมีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่ทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ เพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้สองคำนี้ควบคู่กันคือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้ กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนทางวิชาการจึงต้องคำนึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ของวิชาการได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้อุ หลักการสอน หลักการวัดผล

ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น ในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงคุณภาพของเป้าหมายคือ ผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงบุคลากรซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร ให้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลเอาใจใส่ ด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค

ความสำคัญของงานวิชาการ

นราวดี ศิริโรจน์ (2543, หน้า 11) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารวิชาการเป็นงานสำคัญและเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องมาจากทุกสถาบันการศึกษามีจุดมุ่งหมายให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีจริยธรรม คุณธรรมเป็นที่ต้องการของสังคม และตามหลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้การบริหารวิชาการยังเป็นงานที่บ่งชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 309) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการว่า เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ มีความสำคัญในลักษณะที่เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา สำหรับผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร ได้สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรทุกฉบับที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถศึกษาหรือตรวจสอบได้จาก

1. โรงเรียนมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการชัดเจนขึ้น
2. ผู้บริหารโรงเรียนเกิดแนวคิดในการพัฒนางาน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู ตระหนักและร่วมมือพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนอย่างจริงจัง

4. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามจุดหมายของหลักสูตร และนโยบายของการบริหารระดับกรม เช่น นโยบายเร่งรัดคุณภาพ นโยบายการปฏิรูปการศึกษา นโยบายการอ่านคล่องเขียนคล่อง เป็นต้น กิจกรรมปฏิบัตินอกจากจะส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง

จะต้องส่งผลต่อส่วนรวมในระดับชาติด้วย ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมจึงเป็นความร่วมมือของทุกฝ่ายที่จะช่วยเหลือกัน คณะครูของโรงเรียนหรือทีมงานในโรงเรียนจะมีความสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 25) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีหลักสูตรซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ที่จะตอบสนองและสนับสนุนงานวิชาการให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 33) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตนาดี และค่านิยมให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม
2. งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย
3. งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะป็นในรูปแบบของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้นขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ
4. งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น
5. งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการ กระตุ้น และส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผนการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงานให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่

โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน และเครื่องชี้วัดความสำเร็จความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา
ในฐานะผู้นำองค์กร

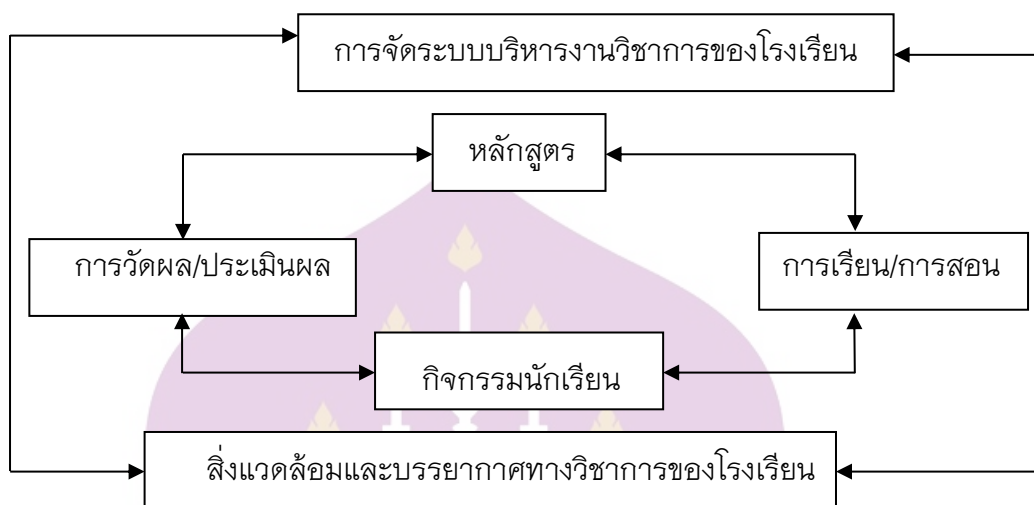
ขอข่ายการบริหารงานวิชาการ

โดยทั่วไปโรงเรียนมีภารกิจต้องปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมากมาย ทั้งที่เกี่ยวกับด้านวิชาการ การเงิน อาคารสถานที่ บุคลากร และเกี่ยวกับชุมชนเป็นต้น จะเห็นว่าการงานด้านต่าง ๆ เหล่านี้ถึงแม้จำเป็นแต่จะเป็นงานที่จะสนับสนุนส่งเสริมงานด้านวิชาการ เพราะงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน การกำหนดขอข่ายของงานที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในทางปฏิบัติแล้วสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจกำหนดขอข่ายงานวิชาการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 36) ให้ความเห็นไว้ว่า งานวิชาการของโรงเรียนจะครอบคลุมเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน
2. เรื่องการสอนและการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร
3. เรื่องกิจกรรมนักเรียนและการบริหารกิจกรรมนักเรียน
4. เรื่องสื่อการเรียนการสอนและกิจการห้องสมุด
5. เรื่องการวัดผลและประเมินผลการเรียน
6. เรื่องการนิเทศการศึกษา และเรื่องการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากร

ในระบบงานวิชาการของโรงเรียนมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ระหว่างการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบครบวงจร ดังต่อไปนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, หน้า 61)

ภาพ 1 แสดงแผนภูมิการจัดการระบบบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, หน้า 3-4) ให้ความเห็นไว้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - 1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ
 - 1.2 โครงการสอน
 - 1.3 บันทึกรายการสอน
2. การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 2.1 การจัดตารางสอน
 - 2.2 การจัดชั้นเรียน
 - 2.3 การจัดครูเข้าสอน
 - 2.4 การจัดแบบเรียน
 - 2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 2.6 การฝึกงาน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน
 - 3.2 การจัดห้องสมุด
 - 3.3 การนิเทศการสอน
 - 3.4 การวัดและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 71-74) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

งานวิชาการไว้ให้ทุกสถานศึกษา ทุกระดับ และทุกสังกัด โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการบริหารจัดการวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนรู้
4. ด้านห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร
6. ด้านการประเมินผล
7. ด้านการประกันคุณภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจะเป็นการกำกับดูแล จัดการ ให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งนอกเหนือ จากจะมุ่งเน้นด้านการจัดการเรียนการสอน และก็ต้องอาศัยการสนับสนุนจากด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

การบริหารจัดการวิชาการ

การบริหารจัดการวิชาการในสถานศึกษา มีหลักการหรือวิธีการบริหารจัดการที่ แตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการ บริหารจัดการวิชาการนั่นเอง ซึ่งมีหัวข้อในการบริหารจัดการวิชาการ ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศทางวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รัช (2545, หน้า 81) ให้ความเห็นไว้ว่า ในการจัดบรรยากาศทาง วิชาการ ดังนี้

- 1.1 เป็นบรรยากาศที่กระตุ้น ดึงดูดใจ หรือเร้าความสนใจของผู้รับบริการให้มี ความรู้สึกที่ดี
- 1.2 มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ปัจจุบัน
- 1.3 มีการปรับเปลี่ยนที่เห็นถึงขั้นการพัฒนาของบรรยากาศ
- 1.4 สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ
- 1.5 ช่วยสนับสนุนส่งเสริมงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ
- 1.6 เป็นบรรยากาศที่สามารถทำหายความสามารถ
- 1.7 เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร
- 1.8 มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 1.9 มีการให้บริการอย่างเป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว

2. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management)

โลรี โจ ออสวาลด์ (Oswald, 2005, p. 1) ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจโดยยึดสถานศึกษาเป็นฐานนั่นเอง

2.1 หลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษาแต่ละแห่งอาจบริหารไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา แต่ทุกสถานศึกษาจะตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน 6 ประการเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 อ้างอิงใน ชีระ รุญเจริญ, 2545, หน้า 59) ดังนี้

2.1.1 การกระจายอำนาจ คือ ให้อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน สำหรับประเทศไทยจะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

2.1.2 การบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปขององค์คณะบุคคล

2.1.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

2.1.4 ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

2.1.5 การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์การ โดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

2.1.6 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ สถานศึกษาต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.2 การนำการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 9-10) ให้ความเห็นไว้ว่า ฐานความสำเร็จ ผู้เกี่ยวข้องกับการนำ SBM ไปใช้ควรจะดำเนินการดังนี้

2.2.1 บุคลากรและครูในสถานศึกษาต้องเชื่อมั่นว่า SBM จะช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

2.2.2 ฝ่ายบริหารควรนำ SBM ไปใช้ในสถานศึกษาแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยอาจนำเข้าใช้ทีละด้าน เช่น เริ่มจากด้านวิชาการ งบประมาณ และค่อยขยายไปด้านอื่น และในแต่ละด้านก็อาจขยายระดับและปริมาณงานให้ลึกและกว้างไปเป็นลำดับ

2.2.3 ต้องอบรมบุคลากรในสถานศึกษา สำนักงานเขต และครูในสถานศึกษา เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่และบทบาทของบุคลากรแต่ละฝ่าย จนทุกฝ่ายเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทใหม่ได้

2.2.4 ต้องจัดงบประมาณเพื่อการฝึกอบรม สัมมนาบุคลากรและครูผู้สอน
อย่างทั่วถึง

2.2.5 คณะกรรมการเขต สำนักงานเขต ผู้อำนวยการเขต ต้องกระจายอำนาจ
การตัดสินใจไปให้คณะกรรมการ สถานศึกษาและผู้บริหาร และผู้บริหารต้องแบ่งปันอำนาจ
ที่ได้รับการกระจายไปยังผู้มีผลประโยชน์ได้เสีย และคนอื่น ๆ ของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นนวัตกรรม
การบริหารหนึ่งที่ได้รับความสำเร็จจากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากการบริหารที่เน้นหลักการ
ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สถานศึกษาสามารถ
เกิดความคล่องตัวยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ยังให้อำนาจแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชนและท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

3. การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ (Whole-School Approach)

การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมด
ในสถานศึกษา ประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ โดย
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำและประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย การพัฒนาสถานศึกษา
ทั้งระบบเพื่อกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา ต้องใช้สถานศึกษาเป็นฐานของการบริหารจัดการ
นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะของผู้บริหาร พอสรุปได้ดังนี้คือ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น ใจกว้าง
เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีเสรีภาพในการคิดปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงจัดการเรียนรู้ให้เกิดผล
ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารโดยนาระบบคุณธรรม
มาใช้ในสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้ครูผู้สอน (สุพล วงสินธ์, 2545, หน้า 12-14)

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ

3.1 การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ โดยบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง
ทุกคน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ช่วยให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ
ตามเป้าหมายที่กำหนด

3.2 การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมชี้แจง
หรือประชุมอบรม ให้ทุกคนมีความเข้าใจภารกิจและรายละเอียดของงานที่จะปฏิบัติตรงกัน
จะทำให้การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบประสบผลสำเร็จ

3.3 การให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
มีความผูกพันกับงาน และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น

3.4 การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบต้องมีการปฏิบัติงานครบวงจร โดยมีการ

วางแผน ปฏิบัติแผนงาน ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อ้างอิงใน อุมัร สวาหฺลั้, 2545, หน้า 41)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนแตกต่างกันไป แต่เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้วจะเกิดการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนการเรียนรู้และการบูรณาการ จนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. การให้บริการแนะแนวหรือการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุข อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2547, หน้า 60) ให้ความเห็นไว้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนคือ เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีวิธีการ กระบวนการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีหลักฐานตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษา บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2547, หน้า 61-62) ให้ความเห็นไว้ว่า ขั้นตอนการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบการบริหารจัดการวางระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ร่วมกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยยึดแนวทางการดำเนินงานตามขั้นตอน พอสรุปได้ ดังนี้

4.1 ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน คือ ทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงและสพฐ. ที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษา รวมทั้งบริบทของชุมชนในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

4.2 วางแผน คือ จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก/เจตคติที่ดี ในการทำงานแก่ทีมงาน กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน จัดทำแผนงาน ปฏิทินปฏิบัติงาน จัดทำสื่อ/นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

4.3 ดำเนินงานตามแผน คือ พัฒนาคณาจารย์ให้มีเจตคติ ความรู้ความเข้าใจและ

ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักผู้เรียนเป็นรายคน การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และการส่งต่อทั้งภายในและภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพผลผลิตหรือจัดหาสื่อ/นวัตกรรม ในการสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข้อมูล ความรู้ และเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ติดตามการดำเนินงานของครูผู้สอนในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4.5 ประเมินเพื่อทบทวน เป็นการจัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของครูผู้สอนแต่ละระดับชั้น ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาด้วยบรรยากาศกัลยาณมิตร แล้วนำผลไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้มีความเข้มแข็งมั่นคงต่อไป

4.6 สรุป รายงาน และประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำหลักฐานการสรุปรายงานประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา และการรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จำเป็นต้องมีการประสานอย่างใกล้ชิดร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยทีมนำ ทีมทำ และทีมสนับสนุน ซึ่งเหมาะกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องบูรณาการทั้งสามทีม ทั้งนี้ควรมีการกำหนดแผนการทำงานให้รัดกุม เชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแนะแนวหรือการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน บุคลากรที่จะให้การช่วยเหลือควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในกระบวนการช่วยเหลือเป็นอย่างดี และเต็มใจให้การช่วยเหลือ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ถึงข้อมูลจากสิ่งที่อยู่รอบตัวที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เช่น ข้อมูลด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว อาชีพ สังคม เพื่อที่จะ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตัวเองได้ เข้าใจเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ตลอดจนให้ผู้เรียนมีนิสัยสนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับข้อมูลของตนเอง คนรอบข้าง จนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักหนึ่งที่มีนักวิชาการและนักการศึกษาในยุคปัจจุบันได้ให้

ความสำคัญและส่งเสริมให้ทุกองค์การยึดถือในการบริหาร

5.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

เขาวชน ธรรมาภิบาล (2548, หน้า 2) ให้ความเห็นไว้ว่า ธรรมาภิบาล คือ แนวคิดที่จะทำให้ทุกคนในสังคมเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการ แทนที่การบริหารจัดการแบบเดิมที่สมาชิกของสังคมปล่อยให้การบริหารจัดการเป็นเรื่องของผู้นำ ที่ดำเนินการทุกอย่างไปตามความเห็นของคณะผู้บริหาร และถือเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการที่จะสร้างสังคมรูปแบบใหม่ สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยขึ้นโดยเปิดทางให้ทุกคนเป็นเจ้าของสังคมร่วมกัน

5.2 หลักการของธรรมาภิบาล

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2548, หน้า 2) ให้ความเห็นไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

5.1 การทำงานอย่างมีหลักการ มีความรับผิดชอบ และมีเหตุผลร่วมกัน

5.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกัน

5.3 การจัดการ สามารถคาดการณ์ได้ หรือวิเคราะห์ตามเหตุและผลได้

5.4 การจัดการต้องมีความโปร่งใส ความชัดเจนต่อการแจ้งข้อมูลข่าวสาร

5.5 มีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 หรือมีระเบียบ รวมถึงข้อกำหนด

เกณฑ์การชี้วัดหรือดัชนีชี้วัด และกฎหมายที่มีความยุติธรรมของสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่จะทำให้ทุกคนในสังคมเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแบบใหม่ แทนที่แบบเดิม ๆ ที่มอบให้ผู้บริหารรับผิดชอบเพียงผู้เดียว โดยมีหลักการสำคัญได้แก่ การทำงานอย่างมีระบบ มีความโปร่งใส โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่าย ถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญยิ่งในหลักธรรมาภิบาล

6. หลักการบริหารงานและคนเพื่อมุ่งสัมฤทธิ์ผล

ถวิล อรัญเวศ (2545, หน้า 21-22) ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารงานและคนเพื่อมุ่งสัมฤทธิ์ผล ไว้ดังนี้

6.1 มีคุณธรรม เพราะคุณธรรมทำให้ผู้บริหารทำในสิ่งที่ถูกที่ควรตามกฎเกณฑ์ของสังคม และส่งผลให้ผู้บริหารเป็นคนสุขุม รอบคอบ ใจเย็น คุณธรรมที่จำเป็น เช่น ความยุติธรรม ความรักความเมตตา ความปรารถนาดี ความจริงใจของผู้บังคับบัญชา การไม่เอาเปรียบลูกน้อง เป็นต้น

6.2 การมีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำและการมีบุคลิกภาพทางกายวาจาที่ดี ก่อให้เกิดความศรัทธาต่อเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะทางอารมณ์ ผู้บริหารต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ และมีความละเอียดคมทางปัญญา แสดงพฤติกรรมแบบนิ่มนวล ไม่แสดงอำนาจบาตรใหญ่จนเกินเหตุ

6.3 ซึมซาบในจิตวิญญาณของเพื่อนร่วมงาน การที่จะบริหารคนและงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องเข้าไปครองใจเพื่อนร่วมงาน สามารถดึงความรู้ความสามารถของเขามาใช้ให้ได้มากที่สุด โดยอาศัยจิตวิทยาและปฏิภาณไหวพริบของผู้บริหาร

6.4 ทนทานต่อปัญหาและอุปสรรคได้ เพราะในการบริหารโดยปกติ จะมีทั้งคนดี คนไม่ดีในหน่วยงาน ดังนั้นควรหาวิธีแก้ไขให้ลุล่วงไปเป็นจุด ๆ อย่างนิ่มนวล และไม่ใช้ความรุนแรงจนเกินเหตุ

6.5 รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก เช่น เจอหน้ายิ้มให้ด้วยไมตรีจิต รู้จักเป็นผู้ให้และเป็นผู้รับที่ดี ช่วยเหลือกันในยามยาก เป็นต้น

6.6 มุ่งมั่นพัฒนางาน หลายหน่วยงานอาจพบบุคลากรเฉื่อยชาบ้าง ขาดความกระตือรือร้นบ้าง ไม่มีอุดมการณ์บ้าง การที่จะบริหารงานให้สำเร็จ จะต้องสร้างคนให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน มีอุดมการณ์ในการทำงาน อุทิศเวลาให้กับงาน ซึ่งสามารถทำได้โดยการให้กำลังใจ ให้คำชมเชยคนที่ทำงานเก่ง ปูน้ำหน้ำจความชอบให้คนที่มีความดีเด่นจริง ๆ

6.7 บริหารจัดการแบบร่วมมือ ให้คนในหน่วยงานได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ปัญหาและร่วมรับผิดชอบ พฤติกรรมดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าตนเองรักหน่วยงานและให้เกียรติเพื่อนร่วมงานเพียงใด การบริหารงานแบบร่วมมือ จะก่อให้เกิดผลสำเร็จของงานดีกว่าแบบการใช้อำนาจของใครบางคน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการบริหารคนและการบริหารงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารต้องใช้หลักหลายประการ ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์ในหน่วยงานนั้น ๆ แต่หลักที่จะเอื้อและส่งเสริมการบริหาร เช่น การปลูกฝังให้ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีคุณธรรมประจำใจ มีจิตวิญญาณต่อเพื่อน รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ เมื่อคนในหน่วยงานมีพฤติกรรมดังกล่าว การทำงานย่อมประสบความสำเร็จตามที่หวังไว้

7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ

เทคโนโลยีกับการบริหารในยุคปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ นักวิชาการได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี ดังนี้

7.1 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

พ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ (2537, หน้า 242) ให้ความเห็นไว้ว่า เทคโนโลยี ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นครุภัณฑ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโทรสาร เครื่องโทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า เป็นต้น รวมทั้งเทคโนโลยีชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์ (Software) เช่น โปรแกรม การใช้งานต่าง ๆ จะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้คนทำงานได้รับความสะดวกรวดเร็ว

อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร เป็นส่วนหนึ่งของระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาสำหรับผู้บริหารที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น ข้อมูลใดที่คิดว่า จะถูกเรียกใช้งานบ่อย ก็ควรจะมีขั้นตอนในการใช้งานที่ง่าย ไม่ซับซ้อน และสามารถเรียกใช้ได้ สะดวกรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ นิภาภรณ์ คำเจริญ (2545, หน้า 183) ให้ความเห็นไว้ว่า คุณสมบัติที่สำคัญของระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารมีดังนี้

- 7.1.1 สนับสนุนการวางแผนทางยุทธศาสตร์
- 7.1.2 เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร
- 7.1.3 ความสามารถในการคำนวณอย่างกว้าง ๆ
- 7.1.4 ง่ายต่อการเรียนรู้และใช้งาน
- 7.1.5 เป็นระบบเฉพาะสำหรับผู้บริหาร

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่อาศัยระบบการจัดเก็บโดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และระบบสื่อสารโทรคมนาคมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในด้านข้อมูลต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็วมากที่สุด เพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7.2 คุณลักษณะของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมชาย เทพแสง (2547, หน้า 11-13) ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล (E-Leadership) ผู้นำต้องบูรณาการเทคโนโลยีสู่ระบบสถานศึกษา ดูแลช่วยเหลือสนับสนุน กระทั่งวางแผนการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความหมาย เตรียมความพร้อมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ดังนั้น บทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของ E-Leadership หรือผู้นำเทคโนโลยี ควรมีดังต่อไปนี้

- 7.2.1 ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์โดยเน้นเทคโนโลยีในการส่งเสริมระบบในสถานศึกษา
- 7.2.2 ผู้นำสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ (New Paradigms) ให้เกิดขึ้นโดยเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมการเรียนรู้สู่โลกดิจิทัล ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์
- 7.2.3 ผู้นำการศึกษาเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลง และใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวอย่างแก่ผู้เรียนและบุคลากร ให้ทุกคนยอมรับและซึมซับความสำคัญและประโยชน์ จนมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยี
- 7.2.4 มีการถ่ายโอน เปลี่ยนแปลง โดยยึดประเพณีวัฒนธรรมแนวใหม่ อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากร (Participation) โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) ซึ่ง

ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ชุมชน หันมาร่วมมือกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเสียสละ
ทุ่มเท และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

7.2.5 ผู้นำให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ โดยพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กร
ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ ว่าเป็นหัวใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7.2.6 ผู้นำมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง องค์กร และบุคลากร สถานศึกษา
โดยการตั้งเป้าหมายในการทำงานไว้สูง (High Expectation)

7.2.7 ผู้นำควรใช้การฝึกอบรมการให้การศึกษาแก่บุคลากรทุกระดับชั้น โดย
เน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพเป็นสำคัญ

7.2.8 ผู้นำสนับสนุนบรรยากาศในชั้นเรียนและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ช่วยให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยี การจัดสถานที่ทำงานให้ดูทันสมัย
ทันสมัยโลกาภิวัตน์ ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ internet หรือใช้ web based learning เพื่อเป็นการท่องโลก
อย่างสนุกสนานในแต่ละวิชา

7.2.9 ผู้นำต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดเตรียมการอย่างเพียงพอ
โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยี เป็นการบริหารงานที่มีราคา ต้องใช้งบประมาณ โดยภาครัฐเป็นผู้
ผู้จัดงบประมาณและวางแผนการให้การสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

7.2.10 ผู้นำควรให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือ แก่บุคลากรในการพัฒนา
ผลงาน โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการบริหารและการจัดการ ให้กำลังใจครูผู้สอนในการ
ใช้ ICT ตลอดจนเชื่อมโยงการสื่อสารในชั้นเรียนสู่ผู้ปกครองหรือชุมชน โดยเก็บข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา และชุมชนอย่างครบถ้วน

7.2.11 ผู้นำการศึกษาเป็นผู้มีอารมณ์ดี มีความคิดจินตนาการสร้างสรรค์
และมุ่งผลสำเร็จของงาน รวมทั้งมีลักษณะเป็นผู้ไว้วางใจ อีกทั้งใช้ศิลปะแรงจูงใจในการส่งเสริม
ให้บุคลากรทุกฝ่ายปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารจัดการวิชาการในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีรูปแบบ
การบริหารที่สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะในการบริหารจัดการวิชาการของ
โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ที่มุ่งเน้นความมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
ดังนั้น จึงต้องประกอบด้วย การบริหารจัดการหลัก ๆ อันได้แก่ การจัดบรรยากาศทางวิชาการ
ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาสถานศึกษา
ทั้งระบบ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้หลักธรรมาภิบาล หลักการบริหาร
ทรัพยากรและงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การรู้จักใช้
ระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร งานวิชาการที่ผู้บริหารต้องจัดทำได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงาน วิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน ไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานนั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการ

การที่จะตรวจสอบว่า สถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ สามารถดูได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. สถานศึกษามีขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนัก และร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง
4. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม
5. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้มีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศ และการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถจะเป็นผู้ชี้นำได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่คณะครู ทีมงาน หรือแม้แต่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็นการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

อุทัย บุญประเสริฐ (2537, หน้า 74) ให้ความเห็นเกี่ยวกับขอบเขตของงานบริหารโรงเรียนไว้ 6 งานดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานกิจการนักเรียน
3. งานบุคลากร
4. งานบริหารทั่วไป
5. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อการศึกษาและเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพนักเรียน

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรืองานชุมชนสัมพันธ์

จิรศักดิ์ จันทร์ช่วงโชติ (2538, หน้า 27) ให้ความเห็นไว้ว่า บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนด้านวิชาการดังนี้ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตร ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

1. การประเมินผลการเรียนและการรายงานผล ได้แก่ การรายงานผลการเรียนและการประเมินผลการเรียน

2. การบริหารวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ การบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์

3. การนิเทศการสอนเป็นภารกิจสำคัญที่ทำให้การสอนของครูมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 82-84) ให้ความเห็นไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ในด้านวิชาการ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

1. มีความรู้และเป็นผู้นำด้านวิชาการ
2. มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน
3. สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที่
4. มีวิสัยทัศน์
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
7. รอบรู้ทางด้านการศึกษา
8. ความรับผิดชอบ
9. แสวงหาข้อมูลข่าวสาร
10. รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

11. ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร

12. คำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 32) ให้ความเห็นไว้ว่า ได้วางขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านงานวิชาการออกเป็น 12 งาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 34) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานะภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดหาคู่มือแนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการแก่ครู ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประเมินการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการใช้หลักสูตร ติดตาม

และประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักและสำคัญยิ่งของบุคลากรทางการศึกษา ฐเนศ ขำเกิด (2545, หน้า 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า ความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเนื้อหาแต่อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Process) เป็นการเรียนรู้วิธีที่เรียน (Learn how to learn) และคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการดังกล่าวคือ การเป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ในทุกสถานการณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 34) ได้กล่าวถึงแนวการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาคารเรียนจากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู ควบคุม กำกับให้การจัดตารางสอนของครูเป็นไปตามความเหมาะสมของครู มีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ทราบว่า การดำเนินกิจกรรมการเรียน การสอน บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ดียิ่งขึ้นกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในด้านการวัดผล และประเมินผล ดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องดำเนินการวางแผนและกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลร่วมกับครู และฝ่ายวิชาการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง จัดประชุม อบรม เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และควบคุมติดตามการประเมินผล และนำผลการประเมินมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญและความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครู จะต้องมีความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่ง สุกัน เทียนทอง (2546, หน้า 29) ได้กล่าวถึง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีขอบเขต อยู่ที่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษาค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อันสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30

ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัยเรียกว่าครูกักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการศึกษา จัดให้มีคู่มือ/เอกสาร เพื่อประกอบการจัดทำวิจัย ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูนำเสนอผลงานการวิจัยต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 28) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ดังนี้

5.1 ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

5.3 จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องสำรวจความต้องการของครูในการใช้วัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาและควบคุม กำกับ ให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประการดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 25 ที่ได้กล่าวถึง หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอ” และมาตรา 29 คือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ให้ความเห็นไว้ว่า ได้กำหนด แนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

6.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้และประสาน ความร่วมมือสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.4 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสาน ความร่วมมือสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยครอบครัวภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องจัดหาหนังสือให้มีในห้องสมุดตามความ

ต้องการของครูและนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

7. การนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยพัฒนางานวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและวิธีดำเนินการสอน การนิเทศเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้บริหารใช้พัฒนางานวิชาการของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบและการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เพื่อช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เสนอวิธีการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมให้ครูนำผลงานจากการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอน

8. การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อให้การดำเนินการแนะแนวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จและบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการแนะแนวการศึกษา ดังนี้

8.1 การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบ และกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนว

การศึกษา กับสถานศึกษาหรือเครือข่ายแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวให้กับครูในโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลจัดทำงบประมาณสนับสนุนงานแนะแนว ในโรงเรียน ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อ แนะแนวให้แก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนเป็นบุคคลแห่งการแนะแนว

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างอิงใน สถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3) ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ในหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และเพื่อให้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 37) จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ให้ บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผน และติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำกรประกันคุณภาพภายใน

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาควรที่จะประสานให้ความร่วมมือกับสถาบัน องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการให้ความรู้แก่คนในชุมชน อันเป็นแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เมื่อชุมชนเข้มแข็งก็ทำให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่น ก่อให้เกิดความร่วมมือทั้งทรัพยากรและงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ได้ให้แนวปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้

10.1 การศึกษาสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องศึกษาและสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ประชาชน วางแผนในการสนับสนุนงานวิชาการแก่ประชาชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนจัดบุคลากร ในโรงเรียนให้มีหน้าที่ประสานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ การประสาน

ความร่วมมือในด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทำให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้ที่กว้างขวางขึ้น เพราะการร่วมมือทางวิชาการเป็นการแบ่งปันสื่อและองค์ความรู้ต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ได้ให้แนวปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ แต่งตั้งบุคลากรให้มีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และจัดระบบในองค์กร ให้มีความเหมาะสมในการใช้เป็นสถานที่ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง อารุง จันทวานิช (2546, หน้า 20) ให้ความเห็นไว้ว่า โรงเรียนที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่น และปัจจัยหลักแห่งการช่วยเหลือ คือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และโรงเรียนอื่นในการพัฒนาครูและบุคลากร ร่วมและสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมโรงเรียนอื่นพัฒนาการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ดังนี้

12.1 สสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องสำรวจและศึกษาข้อมูลรวมทั้งความต้องการในการสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันที่จัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ในการได้รับการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา จัดระบบภายในองค์กรให้มีความเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และแต่งตั้งบุคลากร ผู้มีความรู้ความสามารถ ให้มีหน้าที่ประสานให้เกิดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการจะเป็นการกำกับดูแลจัดการให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งนอกเหนือจากจะมุ่งในด้านการจัดการเรียนการสอน และก็ต้องอาศัยการสนับสนุนจากด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ลาซาเฟลด์ ให้ความเห็นเกี่ยวกับภารกิจของผู้บริหารซึ่งต้องปฏิบัติภารกิจ ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องสนองต่อเป้าหมายขององค์กร (goals)
2. ผู้บริหารต้องทำให้ผู้อื่นสนองต่อเป้าหมายขององค์กร (goals) ด้วยเช่นกัน แต่ไม่ใช่แบบเครื่องจักรกล แต่เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดความริเริ่มและความสร้างสรรค์
3. ผู้บริหารต้องเผชิญกับการทำงานกับคน ซึ่งต้องการให้คนที่ทำงานให้เรามีความสุขก็คือหลักศีลธรรม เพราะคนที่อยู่ภายใต้สภาพที่เหมาะสมจะทำงานได้ดีกว่าสภาพที่ไม่เหมาะสม
4. ผู้บริหารต้องพยายามสร้างบทบัญญัติเพื่อนวัตกรรม (Provision for innovation) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา ในโลกของการเปลี่ยนแปลงทุกคนต้องปรับตัวไปสู่สถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลง

เฮอร์แมน (Herman, 1978, pp. 3 0-35 อ้างอิงใน วิศิษฐ์ ชวีญเมือง, 2536, หน้า 22) ให้ความเห็นไว้ว่า ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น บทบาททางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้ประสบผลสำเร็จคือ การปฏิบัติการในสิ่งต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planing)
2. การจัดองค์กร (Organizing)
3. การอำนวยการ (Directing)
4. การประสานงาน (Co-Ordinating)

5. การนิเทศ (Supervising)
6. การประเมินผล (Evaluating)
7. การกำหนดผู้นำ (Providing Leadership)
8. การบันทึกและการรายงาน (Recording and Reporting)
9. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Promoting close school–community Relationship)

สมิธ เคราส์ และแอทคินสัน ได้แบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็น 7 ประเภท และเสนอแนะให้ผู้บริหารการศึกษาใช้เวลาทำงานแต่ละประเภท ไว้ดังนี้

1. งานบริหารวิชาการ ร้อยละ 40
2. งานบริหารบุคลากร ร้อยละ 20
3. งานบริหารกิจกรรมนักเรียน ร้อยละ 20
4. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 5
5. งานบริหารการเงิน ร้อยละ 5
6. งานบริหารอาคารสถานที่ ร้อยละ 5
7. งานบริหารในหน้าที่ทั่วไปที่ควรทำ ร้อยละ 5

แนวคิด/ทฤษฎี เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

ความเป็นมาของการปฏิรูปการศึกษา

นับเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์การศึกษาของไทยเหตุการณ์หนึ่ง เมื่อประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และถือได้ว่าหากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมุ่งดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าวกำหนดแล้ว ผลบ่งเกิดย่อมจัดได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของชาติไทย

ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเป็นครั้งแรก ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นการปฏิรูปเพื่อนำพาการศึกษาของชาติเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อรับราชการเป็นเป้าหมายหลัก นับแต่นั้นเป็นต้นมาการศึกษาในระบบโรงเรียนได้ใช้กับสังคมไทยมาเป็นเวลาถึงร้อยกว่าปี ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษามาโดยตลอด แต่การพัฒนาดังกล่าวนั้นยังเป็นเพียงการพัฒนาในส่วนย่อยอันได้แก่ การปรับปรุงการสอน การปรับปรุงระบบและโครงสร้างการบริหาร และจัดการศึกษา หรือมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นคราวไป เป็นต้น มิได้เป็นการพัฒนา

หรือเปลี่ยนแปลงในหลักใหญ่ของระบบซึ่งมุมมองอย่างเป็นองค์รวมและเชื่อมโยง ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เริ่มพัฒนาในเวลาใกล้เคียงกันหรือภายหลังจะพบว่า การศึกษาของไทยมีพัฒนาการที่ต้องการที่ต่อยกว่าหลายประเทศ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2542, หน้า 27)

ในช่วงระยะ 20 กว่าปีที่ผ่านมา โลกได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนบริบททางสังคม (Social Context) อื่น ๆ ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยรวมในระยะยาว ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน และในส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับ พิทยา ว่องกุล (2545, หน้า 21) ให้ความเห็นไว้ว่า สังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤติการณ์ทางสังคมที่รุนแรงที่สุด ทั้งในตัวเองและที่เชื่อมโยงกับโลกอันสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ สมหมาย ปาริฉัตร (2541, หน้า 85-86) ซึ่งกล่าวถึงเรื่องเดียวกันว่า ประเทศไทยในยุคปัจจุบันเผชิญอยู่กับการที่ คนไทย สังคมไทย โดยทั่วไปยังขาดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ มีช่องว่างของความคิดความอ่าน แนวคิด และค่านิยมต่างๆ ระหว่างชาวชนบทและชุมชนเมือง ความเอื้ออาทรที่เคยมีต่อกันลดลง แยกแยะความดี ความเลว ความถูกต้อง ความผิด ความเหมาะสม ความควร ในสังคมรอบตัวไม่ออก คุณค่าของวัฒนธรรมไทย คุณค่าภูมิปัญญาที่ดีแต่เก่าก่อนถูกมองข้ามไป คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาพรวมต่อยกว่าประเทศเพื่อนบ้านและประเทศคู่แข่ง ระบบและกลไกต่าง ๆ ทางสังคม รวมทั้งระบบราชการยังไม่สามารถก้าวได้ทันกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดสภาพปัญหาความขัดแย้งกันในสังคมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546, หน้า 1) ที่ว่า “โลกยุค ค.ศ. 2000 จะแตกต่างไปจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างมาก เนื่องจากจะเป็นการก้าวเข้าไปสู่ยุคใหม่ที่เรียกกันว่า โลกไร้พรมแดนและยุคข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันในสังคมโลกจะทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในอดีต” ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่ได้รับความเจริญแบบสมัยใหม่ จะมีลักษณะพิเศษส่วนตัวมันเองที่ไม่เหมือนกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมอื่น เช่น เราอาจนึกแต่เพียงว่าสังคมไทยจะเปลี่ยนจากสังคมกสิกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งในความจริงแล้วการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เสร็จสิ้นภายในตัวของมันเอง ปัญหาต่าง ๆ จึงตามมาอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อการศึกษา จนกลายเป็นวิกฤติทางการศึกษาของชาติ มาจนปัจจุบัน อันได้แก่ การศึกษาสมัยใหม่ได้แยกนักเรียนออกจากชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง

การศึกษาตั้งคนจากชนบทเข้าสู่เมือง ไม่มีความเสมอภาคทางการศึกษา เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นในสถาบันครู ทำให้ครูมีสภาพทางสังคมตกต่ำลงมากและไม่มีจุดมุ่งหมายการศึกษาที่ชัดเจน (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2541, หน้า 4)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยและสังคมไทย นักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านต่างแสดงความคิดเห็นและแสดงความเป็นห่วงต่อการศึกษาไทย โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษใหม่ นับเป็นทั้งภารกิจและพันธกิจของการศึกษาโดยตรง ดังนั้น การศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นพลังหลักในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สังคมกลายเป็นสังคมข่าวสาร และสังคมแห่งความรู้จนเกิดโลกอันไร้พรมแดนภาวะโลกาภิวัตน์เช่นนี้จะไหลบ่าเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จนมีความเชื่อกันว่าโลกจะพัฒนาไปสู่ทิศทางและภาวะเดียวกันคือ ในด้านการค้าจะมีตลาดเดียว ในด้านวัฒนธรรมก็จะเข้าสู่ภาวะหมู่บ้านเดียว และด้านการศึกษา ก็จะเกิดมาตรฐานเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3) ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคมโลก ย่อมหลีกเลี่ยงที่จะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ได้ยาก จึงจำเป็นต้องเร่งทำการปฏิรูปการศึกษาเพราะเชื่อว่าการศึกษาเท่านั้นจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้รู้เท่าทัน ในการที่จะวิเคราะห์ แยกแยะ และเลือกสรร ก่อนที่จะบริโภคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีปริมาณมากมายในยุคทางด่วนข้อมูลนี้ การเลือกสรรและการวิเคราะห์อย่างรู้เท่าทันดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนไทยได้เรียนรู้พื้นฐานแห่งวัฒนธรรมของตนเองที่ได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน จนกลายเป็นมรดกอันสำคัญยิ่งของชาติ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการเลี้ยงดูลูกหลาน การขัดเกลาทางสังคมแบบวิถีไทย ความเอื้ออาทรต่อกัน การอยู่ในชุมชนเหมือนญาติ การมองเห็นความสำคัญอันทรงคุณค่าของภูมิปัญญาไทยเหล่านี้ ต่างเป็นเสมือน “ทุนทางสังคม” ของชาติอันมีคุณค่าอย่างยิ่ง การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้จึงจะต้องเป็นการพัฒนาที่ไม่ตัดขาดจากรากเหง้าของความเป็นไทย อันเป็นภูมิคุ้มกันที่จะช่วยให้สามารถเผชิญกับวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ของชาติได้อย่างมีพลัง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1-4) ดังนั้น แผนการพัฒนาศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนไทยในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่อย่างไทยในโลกอย่างมีความสุข รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติให้ก้าวหน้า มั่นคง สมดุล และยั่งยืน โดยให้ผ่านการศึกษามีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยที่กำหนดไว้

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 61-77) กลายเป็น “คนเก่ง คนดี มีความสุข” ตามความคาดหวัง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลง และเพิ่มแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมด้วยความคาดหมายว่า จะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดหมายความเป็นเลิศทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 19) ดังนี้

จุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถ คุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีความสุขภาพลางามัยดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความสามารถในการ คิดใฝ่รู้ และสามารถแสวงหาความรู้ เป็นผู้ที่มีความสามารถในทางวิชาการและวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวการดำเนินงาน ใน 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

โดยมีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

เร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ จัดการศึกษาให้มีมาตรฐาน คุณภาพทัดเทียมกัน และให้กระจายการจัดการบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาของโรงเรียน และสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดขนาดโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานของ

การจัดการศึกษาทุก ๆ ด้าน ทุกระดับ ทุกประเภท โดยมุ่งเน้นสนับสนุนสถานศึกษาที่ดีอยู่เป็นอันดับแรก โรงเรียนทุกโรงเรียนมีผังแม่บทอย่างเต็มรูปแบบ มีการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ และมุ่งรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น กระจายอำนาจการกำหนดนโยบาย และการบริหารให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูปคณะกรรมการ และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน มีการประเมินมาตรฐานทั้งด้านปริมาณ คุณภาพและประสิทธิภาพ

การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

เร่งปฏิรูประบบการผลิต การสรรหา และพัฒนาครู ที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐ และเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง มุ่งเน้นวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน ให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ เลือกแผนการสอน หรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถทำการสอนในสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นปรับรื้อระบบการกำหนดตำแหน่งครูในสถานศึกษา เพื่อจำแนกความก้าวหน้าในสายงาน (Career Ladder) ระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีสายวิชาชีพ (Career Pattern) ที่ชัดเจน กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ปฏิรูประบบสวัสดิการของครูทุกประเภท พัฒนาระบบกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียนในสถาบันผลิตครู เร่งรัดพัฒนานักบริหารการศึกษา โดยการเพิ่มแนวความคิด ความรู้ ทักษะการบริหารและการจัดการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ให้ศึกษานิเทศก์ทำงานร่วมกัน โดยการนิเทศติดตามงานวิชาการในสถานศึกษา

การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

เร่งปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ทุกระดับ ทุกประเภท โดยจัดกระบวนการเรียนการสอน จัดประสบการณ์ เตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท โดยสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติอย่างมีความสุข นำประสบการณ์มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐาน การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เร่งรัดปรับปรุงหลักสูตร วิชาชีพครู ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย ปฏิรูปการวัดผลและพัฒนาสนับสนุนการศึกษาให้เป็นเครือข่าย รองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ

การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

มุ่งกระจายอำนาจ เพื่อเอื้อให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจด้านการบริหาร และการจัดการบริการทางการศึกษา สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการบริการทางการศึกษาดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา ขยายการจัดการศึกษาแก่เด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นไป และมุ่งเตรียมความพร้อมให้เด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก องค์กรพัฒนาเอกชนและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกัน รับผิดชอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยหลัก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก สายสามัญศึกษา สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลักสายวิชาชีพระดับอุดมศึกษา ให้สถานศึกษาสังกัดกรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีสถานศึกษาของเอกชนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร่วมดำเนินการ ทั้งนี้ในแต่ละหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานแผนการผลิตนักศึกษา ทั้งในด้านพื้นที่ การจัดสาขาวิชา และความร่วมมือทางวิชาการ รวมทั้งการประสานแผนการผลิตร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กรทุกระดับให้มีประสิทธิภาพการบริหาร ให้ครอบครัว ชุมชน และเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาพัฒนาระบบการตรวจติดตาม และประเมินผลการบริหารบุคลากร ดำเนินการช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายแก่ผู้ศึกษา โดยมุ่งเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้ได้ระหว่างร้อยละ 6-7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา ให้ภาคเอกชนมีโอกาสเข้าร่วมลงทุน และให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทางการศึกษามากขึ้น

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะแรก กำหนดให้มีการปรับปรุงโรงเรียนในแนวทางการปฏิรูปสถานศึกษา ให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติตามองค์ประกอบ กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการ มีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหารควรมีเวลาอยู่ประจำสถานศึกษา เพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียน

ได้ฝึกปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่ฟูน ไร่ผลภาวะ

3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุดห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครัน โดยให้มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครัน โดยจัดซื้อในราคาท้องตลาดที่เป็นธรรม ทั้งให้เหมาะกับการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. มีบุคลากร ครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนครูให้ครูที่เกษียณอายุราชการ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอน และหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม

6. องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการหรือด้านบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ประถมศึกษา การสอนวิชาชีพการเกษตร การก่อสร้าง การไฟฟ้า เป็นต้น

7. มีการเก็บค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ ให้ยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจน และจ่ายค่าตอบแทนให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติฝึกอาชีพที่เกิดรายได้ และเกิดประโยชน์แก่โรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น

8. มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคล ชุมชน มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรม ตลอดจนการแก้ไขหนี้สินของครู

9. มีการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิต คือ คุณภาพของนักเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

10. เป็นโรงเรียนผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองทุกระดับทุกประเภท ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน การคัดเลือกโรงเรียนเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาได้คัดเลือกโรงเรียนที่มีแนวโน้มที่เอื้อต่อการพัฒนาเข้าสู่แนวทางโรงเรียนในอุดมคติบัญญัติ 10 ประการ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีองค์ประกอบที่ควรคำนึงในหลายประการดังต่อไปนี้

10.1 เป็นโรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีจิตสำนึก และมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียน และยกระดับมาตรฐานการศึกษา

10.2 เป็นโรงเรียนที่มีสภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดบรรยากาศ ที่สามารถให้นักเรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

10.3 เป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่เพียงพอต่อการขยายตัว และพัฒนาโรงเรียนได้เต็มรูปแบบ

10.4 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนที่มีขนาดใหญ่เป็นจุดศูนย์กลาง มีเส้นทางคมนาคมสะดวก ชุมชนให้ความร่วมมือ สามารถมีส่วนร่วมในการศึกษา

10.5 เป็นโรงเรียนที่มีบุคลากรพร้อมที่จะเข้าร่วมกระบวนการศึกษา เพื่อระดับมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และบัญญัติ 10 ประการ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการจัดการศึกษา ทั้งปัจจัยต่าง ๆ และกระบวนการทำงานเพื่อหวังผลว่า คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจะสูงขึ้นสนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561)

นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 10 ปี ของความพยายามปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หลายเรื่องประสบผลสำเร็จ เช่น การปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างได้แก่ การรวมทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี เข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน มีการจัดระเบียบบริหารราชการแบบเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาการศึกษาอย่างบูรณาการและประสานเชื่อมโยงกัน โดยยึดเขตพื้นที่เป็นศูนย์กลาง มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือ สมศ. เป็นองค์การมหาชน เพื่อประเมินคุณภาพภายนอก และรับรองมาตรฐานสถาบันการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา การนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการเพื่อความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ เป็นต้น แต่ยังมีอีกหลายเรื่องที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่พบว่า มีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งการคิด วิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คุณธรรม จริยธรรม ในด้านครู คณาจารย์ พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ไม่ได้คนเก่ง คนดี และใจรักมาเป็นครู คณาจารย์ ในด้านการบริหารจัดการ พบว่า ยังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งหมดสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

หลักการและกรอบแนวคิด

เน้นการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้ และเสนอกลไกที่จะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ และพิจารณา ระบบการศึกษาและเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เกษตรกรรม สาธารณสุข การจ้างงาน เป็นต้น

วิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” เป้าหมายของการปฏิรูป การศึกษารอบ 2 คือ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” คำว่าคนไทย หมายถึง คนไทย ทุกคนเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ อย่างมีคุณภาพ หมายถึง มีคุณภาพในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับ อาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา รวมถึงต้องมีคุณภาพในทุกมิติ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และส่วนอื่น ๆ อย่างครบวงจร

การปฏิรูปการศึกษารอบ 2 เริ่มตั้งแต่ปี 2552-2561 โดยมุ่งเน้นใน 3 เรื่องหลัก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

1. คุณภาพ การสร้างคุณภาพใหม่ให้เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ คือ คุณภาพครู คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และการสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ คือ คุณภาพของสถานศึกษาในระบบ และแหล่งเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบ เช่น ห้องสมุด อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งหมด รวมถึงการส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และคุณภาพเรื่อง การบริหารจัดการ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและธรรมาภิบาล

2. โอกาส การเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้เข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ เด็กชายขอบ ฯลฯ

3. การมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ฯลฯ

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาปี 2552

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินการในปี 2552 ที่สำคัญ 7 เรื่อง ได้แก่

1. การทำงานที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทั้ง 5 องค์กรหลัก พร้อมด้วยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

2. การจัดระบบการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลายอย่างเหมาะสม โดยการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม เช่น เด็กพิเศษและเด็กด้อยโอกาส เป็นต้น

3. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการเกลี้ยอัตรากำลังให้เหมาะสม และกระบวนการพัฒนาทักษะการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4. การส่งเสริมเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เด็ก และเยาวชน เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ในโลกที่มีการแข่งขันมากขึ้น

5. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาในระบบการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ จะทำให้เด็กไทยและคนไทยในอนาคตมีชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง สมานฉันท์ และประเทศมีความมั่นคงที่ยั่งยืน

6. การทบทวน ปรับแก้ และผลักดันกฎหมายการศึกษา

7. การให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ ตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นการร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สกศ. มีครุต้นแบบจำนวนมาก ที่จะสามารถช่วยให้การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนมากที่สุด

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาปี 2561

ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเรียนรู้ของคนไทย
 2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้
 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา
- ประเด็นหลักทั้งสามประการนี้ จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่เป็นบุคคล ดังนี้

- 3.1 สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3.2 มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3.3 มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม
- 3.4 มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่
3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่
4. พัฒนาการบริหารจัดการใหม่

พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่

มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถสื่อสาร คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานเป็นกลุ่มได้ มีศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และภูมิใจในความเป็นไทย ก้าวทันโลก เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้ พื้นฐานที่จำเป็น สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถทำงานมีประสิทธิภาพ มีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมเสมอภาค

พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่

เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักมาเป็นครูอย่างต่อเนื่อง มีสภาพวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พัฒนาการบริหารจัดการใหม่

มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชน เอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเลือกใช้บริการ

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

1. ความหมาย

เป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเต็มตามศักยภาพ และเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย

2. เป้าหมาย

ในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้นั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้ เป็นเด็กดี ชยันตทน พร้อมจะทำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น แสวงหาความรู้เป็น มีเครื่องมือในการหาความรู้ ทั้งภาษา คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี คิดวิจารณ์ได้ แก้ปัญหาเป็น คิดสร้างสรรค์ สื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความคิดได้ ทำงานอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ จิตใจเข้มแข็ง

3. หลักการ

3.1 การเรียนรู้เกิดได้กับคนทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา การเรียนรู้ที่มีความหมาย หลากหลาย นำไปใช้จริงและเรียนรู้อย่างสมดุล

3.2 การจัดการเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นทักษะ นำสาระคู่คุณธรรม

3.3 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าทุกฝ่ายเชื่อมั่น ศรัทธา ดำเนินงาน และเรียนรู้ด้วยกัน

4. วัตถุประสงค์

เพื่อมุ่งให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. สภาพความสำเร็จ

5.1 เรียนด้วยสุข สนุกร่วมกัน ฉันทมิตร

5.2 ผู้เรียนมีสิทธิเรียนและทำตามประสงค์

5.3 เรียนเองจากสื่อมากมาย เกิดความหมายที่ยั่งยืน

5.4 เรียนที่ตรงกับชีวิตจริง สิ่งรอบตัว

5.5 ผลงานเกิดมากมายจากได้คิด ทำด้วยจิตมุ่งปรับปรุงอยู่เสมอ

5.6 สร้างความรู้เองได้จากสิ่งหลากหลายที่ได้เจอ

5.7 ใฝ่เรียนรู้เสมอ ต่อเนื่องไป

6. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้เป็นแนวทางที่จะได้มาซึ่งความรู้จากการคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง ประเมิน ปรับปรุงให้เหมาะสม สรุปลงและสร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้ มีหลายลักษณะ บุคคลอาจจะมีกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน การเรียน เนื้อหาสาระต่างก็ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ต่างกัน สำหรับกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและพึงประสงค์ ซึ่งควรจัดให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนารอบด้านมีอย่างน้อย 5 ลักษณะ คือ

- 6.1 การเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 6.2 การเรียนรู้จากการคิดปฏิบัติจริง
- 6.3 การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
- 6.4 การเรียนรู้แบบองค์รวม (แบบบูรณาการ)
- 6.5 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปจากการที่ยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) ซึ่งมีการใช้คำที่สื่อความถึงผู้เรียนสำคัญที่สุด ทั้งคำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผู้เรียนเป็นสำคัญ

การปฏิรูปการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ จึงได้วางแผนดำเนินการโดยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้เกิดผลที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง เช่น จากการที่มีครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูเก่ง มากมาย ที่ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่แท้จริงก็คือ “การปฏิรูปการเรียนรู้” นั้นเอง ซึ่งเป็นคำที่ให้ความหมายได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย

ในการปฏิรูปการศึกษานั้น ครูจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการจัดประสบการณ์กิจกรรมให้แก่เด็ก จากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการคิด วิเคราะห์ วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน เป็นต้น โดยเน้นการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความต้องการของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 3)

การจัดการศึกษาเรายึด “ครูเป็นศูนย์กลาง” ครูเป็นผู้กำหนดเนื้อหา กำหนดวิธีสอน วิธีประเมินผล ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากสิ่งที่ครูบอกและทดสอบความจำในสิ่งที่ครูบอก เด็กของเราจึงคิดเองไม่เป็น ทำเองไม่เป็น และได้รู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพราะพึ่งความรู้จากครูมาโดยตลอด และไม่มีโอกาสในการเลือกเรียนจากความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง (รุ่ง แก้วแดง, 2546, หน้า 104)

แต่จากนี้ไปครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนใหม่ ๆ เพราะในโลกยุคใหม่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่มากมาย จากชีวิตประจำวัน จากชุมชน จากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ internet จากพิพิธภัณฑ์ จากศูนย์วิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ อีกมากมาย เด็กบางคนมีโอกาสจะเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้มากกว่าครู

ฉะนั้น ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่โดยนิก “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” (Student centered learning) ปรับบทบาทครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitator) ร่วมในการวางแผนการเรียน การปฏิบัติ การทดลอง บางอย่างครูเรียนรู้ไปพร้อมกับศิษย์ได้ และบางเรื่องครูก็เรียนจากศิษย์ แต่สิ่งสำคัญนั้นครูต้องมี คือ ควรเป็นครูที่มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ส่งเสริมให้ศิษย์ได้เรียนและพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 4) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทางที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

7.1 เด็กมีอิสระในการเลือกสิ่งที่เรียนตามความสนใจ และความสามารถของตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องการ

7.2 เด็กได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง และสรุป สร้างความรู้ด้วยตนเอง

7.3 เด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ และเรียนรู้จากบุคคลอื่น

7.4 เด็กได้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย และเกิดความสำเร็จ

7.5 เด็กมีโอกาสได้วิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเอง และวางแผนการพัฒนาตนเอง

7.6 เด็กได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่น ยอมรับ

7.7 เด็กได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย

หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตรตามพจนานุกรมการศึกษาของ Carter (1973) มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรคือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นหรือประกาศนียบัตรในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น ฉะนั้นจึงหมายถึง หลักสูตรเป็นวิชา ๆ

2. หลักสูตรคือ เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อ

ในทางอาชีพต่อไป ฉะนั้นจึงหมายถึง หลักสูตรฉบับรวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน

3. หลักสูตรคือ กลุ่มวิชาและประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้ การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันศึกษา ฉะนั้นจึงหมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

อำนาจ จันทรแป้น (2542, หน้า 8) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตร เป็น 2 ด้านไว้ว่า ในแนวกว้างหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนในความ รับผิดชอบของสถาบันหนึ่ง รวมถึงสิ่งทุกอย่างที่สถาบันดำเนินการจัดทำขึ้นนั้นจะเป็นหลักสูตร หลักสูตรไม่ใช่เป็นสิ่งที่อยู่นิ่ง แต่ควรจะได้เน้นถึงกระบวนการปฏิบัติ การกระทำ หรือการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนด้วย ส่วนในแนวแคบหลักสูตร หมายถึง แผนประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนการสอน หรือก่อนการปฏิบัติจริงในโครงการใดก็ตาม จะมีลักษณะเป็นโครงการหรือแนวทาง ให้ปฏิบัติเป็นความหมายที่แยกหลักสูตรออกจากการสอนโดยเด็ดขาด

ไทเลอร์ (อ้างอิงใน อำนาจ จันทรแป้น, 2542, หน้า 44) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ทั้งหมดของนักเรียนซึ่งได้มีการวางแผนและดำเนินการโดยโรงเรียน เพื่อการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1272) ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลวิชา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2542, หน้า 370) ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสาร ที่แสดงแนวทาง หรือการจัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้บรรลุความต้องการที่กำหนดไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 26) ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตร เป็นเนื้อหาสาระสำคัญ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนองวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542, หน้า 44) ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียน โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน กำหนดไว้ใน เอกสารเพื่อแผนแม่บท ในการจัดการเรียนการสอนตามระดับชั้น

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2544, หน้า 2) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า เป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้น ของมวลประสบการณ์ที่ก่อเกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีชีวิตอยู่ในสถานศึกษา ชุมชน สังคม และโลก อย่างมีความสุข

ดอล (Doll, 1996, p. 14) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นประสบการณ์ทั้งหมด ที่ผู้เรียนได้รับจากการดูแลของสถานศึกษา หรือหลักสูตร คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของผู้เรียน จากการดูแลของสถานศึกษา

ความหมายกว้าง ๆ ในการจัดการศึกษา ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่าเป็นประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา และจะต้องตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และจะต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สภาพทางการเมือง การปกครอง ตลอดจนสภาพทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และคุณธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่เอกสาร แนวทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชา ขอบข่ายของเนื้อหาวิชา โครงสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และรวมถึงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนและเกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สามารถนำไปพัฒนาการดำรงชีวิต (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 5)

ประเภทของหลักสูตร

อำนาจ จันท์แป้น (2542, หน้า 23) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการจัดหลักสูตรมี 3 ระดับ ได้แก่

1. หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้าง ๆ โดยบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่นคือ การนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น สาระการเรียนจะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้ในชีวิตจริง
3. หลักสูตรระดับห้องเรียนเป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด เพราะสังคมจะเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับหลักสูตรระดับนี้ว่าครูจะสามารถนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่

อำภา บุญช่วย (2533, หน้า 21-26) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรมี 5 ประเภท ได้แก่ (1) หลักสูตรแบบรายวิชา (Subject Curriculum) เป็นหลักสูตรแบบดั้งเดิม จะประกอบด้วยสิ่งที่ต้องการสอนเป็นรายวิชา โดยแต่ละวิชาไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน (2) หลักสูตรแบบ

หมวดวิชา (Broad Fields Curriculum) เป็นหลักสูตรที่จะลดความเป็นเอกลักษณะแต่ละวิชาลง แต่จัดไว้เป็นหมวดวิชากว้าง ๆ เช่น เลือกเนื้อหาจากประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม มารวมเป็นหมวดวิชาสังคมศึกษา (3) หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ (Activities and Experience Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ยึดในหลักการที่ว่า ประสบการณ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนโดยการแก้ปัญหา (4) หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum) เป็นหลักสูตรที่จะยึดเอาสังคมและชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เพราะมีการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชากับชีวิตจริง (5) หลักสูตรแบบแกน (Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พยายามผสมผสานเนื้อหาวิชากับประสบการณ์ที่จำเป็นของผู้เรียนเข้าด้วยกัน และพยายามดึงเอาความต้องการของสังคมเข้ามาเป็นศูนย์กลางของหลักสูตร

หลักสูตรถึงแม้ว่าจะแบ่งเป็นกี่ประเภท แบ่งเป็นกี่ระดับก็ตาม ในแง่ของตัวหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้จะพบว่า หลักสูตรแต่ละแบบย่อมมีลักษณะที่เด่นและด้อยอยู่ในตัวเอง หลักสูตรแบบใดแบบหนึ่งจึงเหมาะสมสำหรับยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง การปฏิรูปหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงระดับในการจัดการศึกษา สภาพเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งบริบทต่าง ๆ ในกาลสมัยนั้น ๆ โดยกรมวิชาการ (2542, หน้า 10) ระบุว่า หลักสูตรที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน ควรเป็นหลักสูตรที่เปิดกว้างและให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับการเรียนในการแก้ปัญหา โดยนำภูมิความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนการสอน ดังนั้นลักษณะของหลักสูตรควรพิจารณาลักษณะที่สำคัญหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ มีความยืดหยุ่น เน้นความเป็นชาติอันได้แก่ ภาษา แต่มีความเหมาะสมเฉพาะกับท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นในเวลาเดียวกัน มีทั้งส่วนที่เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ มีส่วนที่เน้นสิ่งแวดล้อม พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในแง่ของการใช้ การรักษา และการอนุรักษ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดไว้ในมาตรา 27 ถึงแนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำไว้ 2 ระดับคือ ระดับชาติ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และระดับท้องถิ่นกำหนดให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำสาระของหลักสูตรเสริมจากหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

การพัฒนาหลักสูตร คือการสร้างหลักสูตรขึ้นมา หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่สร้างขึ้นมาแล้ว ให้มีความเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและสังคม นักการศึกษาของไทย

มักนิยมใช้คำว่าการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร หรือการยกร่างหลักสูตร ซึ่งก็มีความหมายทำนองเดียวกัน (อำนาจ จันทรแป้น, 2542, หน้า 17,21)

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คำว่า การพัฒนาหลักสูตร โดยทั่วไปมักจะมุ่งเน้นไปที่ การวางแผนหลักสูตร หรือการให้ได้มาซึ่งเอกสารหลักสูตรอันประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกเนื้อหาสาระ การกำหนดวิธีการเรียนการสอน การคัดเลือก และการผลิตสื่อ การกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์การวัดผล ฯลฯ ดังนั้นผลผลิตของการพัฒนาหลักสูตร จึงปรากฏในลักษณะเป็นเอกสารที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังได้กล่าว ซึ่งปรากฏการเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้เด่นชัดจากระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร แต่สิ่งที่สำคัญที่ถูก ละเลยไป ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรที่เป็นผู้นำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ ทำให้ขาดความสัมพันธ์ ระหว่างแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ จึงควรมีระบบที่สมบูรณ์ ดังที่อำนาจ จันทรแป้น (2542) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการวิเคราะห์สถานการณ์
2. การวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การสร้างโปรแกรม การพัฒนาสื่อ การพัฒนาแหล่งสนับสนุน การทดลองใช้
3. การสื่อสารและการนำไปใช้ อันได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาองค์การ และการจัดการ

4. การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมิน

ซึ่งผลกระทบต่อการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน มีดังนี้

1. ครูมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตรมีขอบข่ายกว้างขวาง ครูบางส่วนจึงมีกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร ที่หลากหลาย
3. ทำให้โรงเรียนเกิดความรับผิดชอบในการคิด และตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร ที่สอดคล้อง และสัมพันธ์กับความจริงในชุมชนมากกว่าทำหน้าที่ประสานงานกับส่วนกลาง
4. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและพฤติกรรมของครู ให้มีความเป็นนักพัฒนา หลักสูตรมากขึ้น

แนวทางการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 ดังนี้ คือ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด

การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ใน ทุกวิชา (5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปหลักสูตร และ กระบวนการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ในด้านการปฏิรูปหลักสูตร สถานศึกษากำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยนำหลักสูตรกลางมาใช้ ตลอดจนสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติ ให้มีแผนการเรียนหลากหลาย มีการเทียบโอนผลการเรียนตามความ สนใจ และความเหมาะสม

1. จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยชุมชนและท้องถิ่น โดย
 - 1.1 จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 1.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง
 - 1.3 วิเคราะห์สภาพ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
 - 1.4 จัดสาระการเรียนรู้
2. พัฒนาหลักสูตรและจัดแผนการเรียนที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนโดย
 - 2.1 วิเคราะห์สภาพความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
 - 2.2 จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 2.3 กำหนดแผนการเรียนที่หลากหลาย
3. บริหารการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยหลักสูตร แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น
 - 3.1 จัดปัจจัยที่เอื้อต่อหลักสูตรแกนกลาง และจัดการเรียนการสอน เช่น เอกสาร หลักสูตร แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

- 3.2 จัดระบบและกลไกการบริหาร กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
- 3.3 จัดให้มีการประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่าง

ต่อเนื่อง

4. ดำเนินการตามระบบการเทียบโอนผลการเรียน โดย
 - 4.1 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียน
 - 4.2 ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามเกณฑ์ วิธีการ และคู่มือดำเนินงาน

ในด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ และมีความสุขโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสาระการเรียนรู้ บูรณาการความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับระดับการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติ ให้มีการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้เรียนตามสภาพจริง (Authentic Learning) มีวิธีการเรียนรู้และมีทักษะแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดย

- 1.1 ครูผู้สอนศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 คิดค้นและใช้นวัตกรรมทางการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น การเรียนรู้จากโครงงาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และเรียนรู้แบบเป็นหัวเรื่อง (Story Line) เป็นต้น
- 1.3 ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 1.4 ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

2. จัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดย

- 2.1 จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียนในด้าน ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน
- 2.2 ทำระบบข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ
- 2.3 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง
- 2.4 จัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน

3. จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดย

- 3.1 จัดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น มุมหนังสือ ห้องสมุด อุทยานการศึกษา

- 3.2 จัดเครือข่ายการเรียนรู้
4. บุคลากร องค์กร และสถาบันในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดย
 - 4.1 จัดทำทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งวิทยากร และสถานประกอบการ
 - 4.2 ประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษา และแหล่งความรู้ต่าง ๆ
 - 4.3 นำปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งวิทยากร และสถานประกอบการช่วยจัดการเรียนการสอน
5. ให้มีการทำการวิจัยในชั้นเรียน โดย
 - 5.1 ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอน
 - 5.2 แก้ปัญหาอย่างมีระบบวิธีการ
 - 5.3 นำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน
6. ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยเน้นการประเมินควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน และประเมินจากการปฏิบัติจริง (Performance Based) โดย
 - 6.1 ประเมินผลการเรียนการสอนที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอน เช่น ประเมินการปฏิบัติจริง ใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio)
 - 6.2 วิเคราะห์และจัดทำผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Student Performance Profile) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน
 - 6.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง
7. ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ โดย
 - 7.1 รวบรวมแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
 - 7.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้
 - 7.3 แนะนำแนวทางการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้
 - 7.4 จัดทำเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
8. มีระบบนิเทศการเรียนการสอนภายใน โดย
 - 8.1 จัดระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินภายใน
 - 8.2 จัดทีมนิเทศภายใน
 - 8.3 นำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน
9. ประชาสัมพันธ์รูปแบบการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดย
 - 9.1 จัดแสดงผลงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

9.2 เผยแพร่แลกเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 31-33) ให้ความเห็นไว้ว่า ประสบการณ์จากฝ่ายต่าง ๆ ในเรื่องผลการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะคือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการจัดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอการเรียนรู้ 5 ลักษณะดังกล่าวในการปฏิรูปการเรียนรู้ 6 ประการคือ การรู้จักผู้เรียนรายบุคคล บูรณาการโครงการ การเรียนรู้ในกรอบการเชื่อมโยงกับท้องถิ่น การเรียนรู้โดยใช้กลุ่ม และการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

2. ระดับโรงเรียน ได้เสนอแนวดำเนินการของโรงเรียน เช่น การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง การนิเทศแบบกัลยาณมิตร การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

3. ระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในระดับนี้ได้สนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้โดยการพัฒนาโรงเรียนแกนนำครูแกนนำ และเพิ่มแกนนำการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ระดับจังหวัด โดยปฏิบัติการผ่อนคลายนโยบายที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ และเผยแพร่สร้างกระแสปฏิรูปอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของชาติ ได้ดำเนินไปภายใต้กรอบแนวทางอย่างเป็นทางการ ด้านนโยบายหลากหลายในแนวปฏิบัติของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนด โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบที่สำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)

1. ความเป็นมา

โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) เป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่มุ่งมั่นในการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา เป็นโรงเรียนในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่า นักเรียนมีศักยภาพ เป็นพลเมืองโลก โดยมีโรงเรียนในโครงการทั่วประเทศรวม 500 โรงเรียน ด้วยการคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพในการต่อยอดให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.

2553–2555 โดยมีภาพความสำเร็จ เจตนารมณ์ กระบวนทัศน์ บทบาทและภารกิจ ดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะการเป็นมาตรฐานสากล ประกอบด้วย

1.1.1 การจัดการเรียนการสอน

1.1.2 บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

1.2 คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล มีดังนี้

1.2.1 ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (เป็นเลิศวิชาการ, สื่อสารสองภาษา, ล้ำหน้าทางความคิด, ผลงานอย่างสร้างสรรค์)

1.2.2 การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

1.2.3 บริหารจัดการด้วยระบบ คุณภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ โรงเรียนมาตรฐานสากล

1.3.1 พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ เป็นพลโลก

1.3.2 ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

1.3.3 ยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

1.4 เจตนารมณ์

มีเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุความคาดหวังสำคัญ ดังนี้

1.4.1 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันหมายถึงเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร เพื่อการพึ่งตนเองและเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน

1.4.2 โรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

1.4.3 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ และวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียนโดยคำนึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสม และปรับประยุกต์ใช้ได้สมประโยชน์ ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

1.4.4 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา ด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลายอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตลอดจนเพื่อจรรโลง ความพึงพอใจ และความผูกพันต่อวิชาชีพอย่างแน่นแฟ้น

1.4.5 โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และร่วมพัฒนากับสถานศึกษา ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายสนับสนุน จากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นศูนย์และร่วมเป็นเครือข่าย พัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป

1.5 กระบวนทัศน์

1.5.1 เรา คือ ประชาคมโลก

ความใฝ่รู้ไม่มีพรมแดนในชุมชนโลก สัมพันธภาพ และความเป็นเครือญาติพี่น้อง นั่นคือความรับผิดชอบร่วมกันของมวลมนุษยชาติต่อประชาคมโลก

1.5.2 ความใฝ่รู้ คือ วิถีไปสู่ความรู้แจ้ง

สร้างวิถีแห่งการรู้แจ้ง สร้างแรงกระตุ้นใหม่ ๆ แสดงความมหัศจรรย์ และเป้าหมายของสารวิชา ปริมาณความรู้ คือความเพลิดเพลีนในการแสวงหา

1.5.3 โรงเรียนมาตรฐานสากลมีหลายรูปแบบ

เป็นตัวของตัวเอง พัฒนาศักยภาพขององค์กร เร่งให้เกิดความพร้อม โดยระดมทรัพยากรรอบด้าน จากแบบอย่างความสำเร็จที่หลากหลาย

1.5.4 โรงเรียนสอนวิถีแห่งภูมิปัญญา

เด็กมีภูมิปัญญา ความสามารถต่างกัน ความถนัดเป็นสิ่งเพิ่มศักยภาพ ได้รู้จักและเข้าใจ ใช้กระบวนการคัดกรองในระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริม พหุปัญญาของเด็กที่แตกต่างกัน

1.5.5 โรงเรียนประชาบาล

การจัดการศึกษาไม่ใช่ภาระของรัฐบาลโดยลำพัง เครือข่ายพันธกิจ เริ่มต้นจากมิตรภาพในชุมชนท้องถิ่นไปสู่ภูมิภาค ข้ามพรมแดนไปสู่สังคมโลก สร้างสังคมที่ดี เป็นหน้าที่ของทุกคน เยาวชนคือ อนาคตของชุมชน ความหวังของชาติ และชะตากรรมของ มวลมนุษยชาติ

2. บทบาทและภารกิจการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

2.1 สถานศึกษา

2.1.1 สร้างความตระหนักและชี้แจงแนวทางพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้แก่ ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง

2.1.2 ทบทวน ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1.3 พัฒนาครูและบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่

เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1.4 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1.5 พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้

2.1.6 แสวงหาภาคีเครือข่าย และจัดกิจกรรมการพัฒนากับโรงเรียนร่วมพัฒนา (Partner Schools) ทั้งภายในและต่างประเทศ

2.1.7 วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน

2.1.8 นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงาน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สนิท สีมอก (2544) ศึกษาการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ข้อที่มีการปฏิบัติได้สูงสุดคือ ครูได้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและข้อที่มีการปฏิบัติได้ต่ำสุดคือ การนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปิยนุช ศิริธรรากุล (2544) ศึกษาการประเมินโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า มีการดำเนินงานในระดับดีทั้ง 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีการประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มีการปฏิบัติจริงและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดเป็นหลักสูตรด้านวิชาชีพครูและบุคลากร ครูมีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ด้านบริหารและการจัดการ โรงเรียนมีแผนพัฒนาประจำปีและมีคณะกรรมการดำเนินการประเมิน ตรวจสอบเกี่ยวกับคุณภาพของการบริหารการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องงบประมาณเพื่อการพัฒนา

สุวิมล ว่องวานิช (2546, หน้า 169) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและทักษะของบุคลากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะและทักษะของบุคลากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา มีคุณลักษณะและทักษะสูงทั้ง 9 ด้าน โดยคุณลักษณะด้านการเคารพในคุณค่าของผู้อื่นสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความใฝ่เรียนรู้และ

พัฒนาตนเอง ความเป็นผู้เสริมพลังอำนาจ ความเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการสื่อสารในการทำงาน เป็นทีม ความเป็นผู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการความขัดแย้ง และความเป็นนักสร้างสรรค์ความเป็นวิชาชีพ ตามลำดับ โดยที่คุณลักษณะความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด

บุษกร เพ็ชรพวง (2546) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ณรงค์ ศรีละมุล (2546) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดยะลา ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก

ละเมียด คำแหง (2547) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีที่ได้รับการประเมินภายนอก ปีการศึกษา 2546 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เกษียร มะโนชัย (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเทิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชิงรายเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ และด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศ และด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ

จันมิตร หล่อวงศ์ (2548) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

บ้านป่าแดด (เวทยาสมิทธ์) อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติได้ครบทุกรายการตามรายการที่กำหนดไว้ในแบบสำรวจทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนได้วิเคราะห์หลักสูตรโดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นแนวดำเนินการ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรของโรงเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ของเล่นที่บ้านเป็นสื่อแห่งการเรียนรู้และใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมเป็นผู้ให้ความรู้ตามสภาพและความเหมาะสม ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาพบว่าโรงเรียนได้จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาตามที่สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและการพัฒนาสื่อ ได้นำเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อที่เป็นของเล่นที่บ้าน มาใช้ประกอบในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า โรงเรียนได้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้วิธีการวัดและประเมินตามสภาพที่แท้จริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย

บุญทิพย์ แก้วเนื้ออ่อน (2548) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สถาบันวิจัยนโยบายและแผนอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัย (2549, หน้า 13) ได้ประเมินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันหรือโรงเรียนดีใกล้บ้านพบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นการดำเนินงานที่ทางโรงเรียนพึงพอใจเป็นอันดับหนึ่ง การเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวเชื่อมในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จอันดับสอง การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จเป็นอันดับที่สาม กิจกรรมด้านการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากรเข้าสู่ความเป็นมืออาชีพ และการได้รับการช่วยเหลือจากสถาบันอุดมศึกษาใกล้เคียงถูกจัดไว้เป็นอันดับที่สี่ ด้านผลผลิตหรือตัวผู้เรียนนั้นได้พบว่า มีคุณสมบัติที่พึงปรารถนาคือ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีมารยาทสังคมและมีวินัย สำหรับความคิดเชิงวิเคราะห์นั้น จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาต่อไป

ลีลาวดี จีระเสมานนท์ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้วส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีการปฏิบัติน้อยสุด ในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ฉันทนา สุคนธากุล (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 พบว่า ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรคือ ชี้แจงทำความเข้าใจบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมกำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดเป้าหมาย นิเทศ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง ด้านการจัดการเรียนการสอนคือ ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด สร้างเครื่องมือพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะการคิด วิเคราะห์ ด้านการนิเทศภายในโรงเรียนคือ ศึกษาสภาพปัญหา วางแผนการนิเทศ สร้างเครื่องมือ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง ด้านการวัดผลและประเมินผลคือ กำหนดเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด ติดตามผลการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ประเมินผล และรายงานผลการประเมินโดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ

สนั่น เลิศทอง (2555) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาของบุคลากรที่รับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มนาปรัง กลุ่มปง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 2 พบว่า ได้ดำเนินการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผล การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ศุภมาศ ขาวแดง (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในระดับมัธยมศึกษา ของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ซึ่งครอบคลุมกับงานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรพบว่า ผู้บริหารสามารถอธิบายหรือแนะนำให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้ ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้บริหารจัดครูเข้าสอนตามวุฒิทางการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีการทำความเข้าใจกับครูผู้สอน เพื่อให้รับทราบวัตถุประสงค์ในการนิเทศภายใน

กิตติพงษ์ ชันทะวงศ์ (2555) ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอภูซาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายใน และด้านการวัด ประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอภูซาง พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปปฏิบัติจริง ด้านการนิเทศภายใน ควรจัดให้มีการนิเทศ ภายในอย่างสม่ำเสมอ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในมากขึ้น ด้านการวัดประเมินผล ควรเน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และใช้เครื่องมือในการ วัดผลอย่างหลากหลาย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ในการ บริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มี บทบาทสำคัญ เพราะงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและ เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในด้านวิชาการโดยทำงานร่วมกับครู กระตุ้น ให้คำแนะนำ และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการคือ ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ควรทำหน้าที่นิเทศการศึกษา การนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้ การช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการดำเนินการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยกำหนด กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพ 1

ตัวแปรต้น

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกเป็น 7 ด้าน
ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนรู้
4. ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่ง
เรียนรู้
5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู
6. ด้านการประเมินผล
7. ด้านการประกันคุณภาพ

ตัวแปรตาม

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกเป็น 8 กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ได้แก่

1. สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม
5. สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. สาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี
8. สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 17 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 20 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 27 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 17 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา จำนวน 8 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 29 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบ

เลือกตอบ (Checklist)

1. ตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
2. วุฒิการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และอื่น ๆ
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School Project) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร 7 ข้อ ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ 7 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ 7 ข้อ ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 7 ข้อ ด้านพัฒนาบุคลากรครู 7 ข้อ ด้านการประเมินผล 7 ข้อ ด้านการประกันคุณภาพ 7 ข้อ มีจำนวนทั้งหมด 49 ข้อ เป็นคำถามที่มีลักษณะเลือกตอบ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านพัฒนาบุคลากรครู ด้านการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพของการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยลักษณะการสร้างเครื่องมือ
2. เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ ได้จากเอกสารแนวคิดตามหลักการของทฤษฎี และทิศทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำมาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง กับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยพิจารณาในแบบสอบถามว่ามีความถูกต้องตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อหาเพียงใด ตลอดจนพิจารณาจำนวนที่ใช้เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน ดังนี้ คือ
 - 3.1 นายศรีวรรณ ปินใจ ตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม

3.2 นายบรรจง วงศ์ราษฎร์ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม

3.3 ดร. สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่งอาจารย์ประจำวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเป็นปรนัยของข้อคำถาม ความครอบคลุมของข้อคำถาม
และความถูกต้องเหมาะสมของภาษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อของ
แบบสอบถาม ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ย
ระหว่าง 0.67–1.00 ดังแสดงในภาคผนวก

5. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) นำแบบสอบถาม
ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard
School Project) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้
การทดสอบ t-test ด้วยเทคนิค 25 เปรอร์เซ็นต์ ของกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
สำหรับการนำเครื่องมือไปทดลองใช้เบื้องต้น ควรประมาณ 30 คน หรือมากกว่านั้น เพื่อให้ได้
ตัวอย่างที่มีการกระจายเทียบเคียงกับการกระจายแบบโค้งปกติ โดยประมาณและทำการคัดเลือก
ข้อความที่ใช้ได้โดยคัดเลือก t-test ที่มีนัยสำคัญโดยพิจารณาจากค่า sig. ที่มีค่าต่ำกว่า .05
(ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2548, หน้า 87) หรือใช้เกณฑ์ค่า t-test มีค่ามากกว่า 1.75 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) มีค่า t-test
ระหว่าง 1.77–7.83

6. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
(Coefficient Alpha) วิธีนี้ใช้เมื่อระบบการให้คะแนนเครื่องมือในการวิจัยไม่เป็นคะแนน 0 กับ 1
เช่น มาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ หรือมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วคำนวณโดยใช้
สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ต้องมีค่าความเชื่อมั่น 0.7 ขึ้นไป (พิสนุ พงศ์ศรี,
2549, หน้า 313)

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
(Coefficient Alpha) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

7. จัดพิมพ์และทำสำเนาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ แล้วนำไปใช้กับ

กลุ่มประชากร ซึ่งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 152 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอลงหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียน
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหาร 2 ชุด ครู 150 ชุด และรับแบบสอบถามกลับคืนมา 152 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษามีขั้นตอนดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืนมา
2. นำข้อมูลจากสอบถามมาทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ
 - 2.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตอนต้นที่ 2 ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และค่าความถี่ (f) นำเสนอในรูปแบบตาราง แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านห้องสมุดสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านพัฒนาบุคลากรครู ด้านการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพ เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00	สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตาม
โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สรุบบทการบรรยาย

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลความหมาย ดีความจากตาราง อภิปรายผล
และสรุปผลการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย และการอธิบายแบบความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ความถี่ร้อยละ (Percentage)

ตาราง 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามตำแหน่งหน้าที่

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารโรงเรียน	2	1.32
ครูผู้สอน	150	98.68
รวม	152	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นครูผู้สอน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 98.68 รองลงมาผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32

ตาราง 2 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	101	66.45
ปริญญาโท	49	32.24
อื่น ๆ	2	1.31
รวม	152	100

จากตาราง 2 พบว่า ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 66.45 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.24 และระดับการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.31 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้ตอบ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้		
ภาษาไทย	17	11.18
คณิตศาสตร์	20	13.16
วิทยาศาสตร์	27	17.76
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	17	11.18
สุขศึกษาและพลศึกษา	8	5.26
ศิลปะ	8	5.26
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	29	19.08
ภาษาต่างประเทศ	24	15.79
รวม	150	100

จากตาราง 3 พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีมากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 19.08 รองลงมา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.76 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ

15.79 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านหลักสูตร				
1	การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครู	4.22	0.56	มาก
2	ครูมีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิเคราะห์หลักสูตร	4.00	0.61	มาก
3	จัดให้ครูมีเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร	3.99	0.67	มาก
4	กำหนดผู้ประสานด้านหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระฯ หัวหน้าระดับชั้น เป็นต้น	4.31	0.68	มาก
5	กำกับ ดูแลให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.16	0.62	มาก
6	การใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้	4.04	0.66	มาก
7	สนับสนุนให้ครูปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกกลุ่มประสบการณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด	4.01	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย		4.10	0.13	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ กำหนดผู้ประสานด้านหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระฯ หัวหน้าระดับชั้น เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมาคือ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครู อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และน้อยสุดคือ จัดให้ครูมีเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ				
1	การกำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการงานวิชาการ สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร	4.09	0.63	มาก
2	ฝ่ายวิชาการมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ	4.14	0.76	มาก
3	ร่วมกับครูศึกษาสภาพทั่วไปบริบทของท้องถิ่น ทรัพยากรและความต้องการทางวิชาการของโรงเรียนและชุมชน เพื่อวางแผนงานทางวิชาการ	3.60	0.76	มาก
4	ครูมีการศึกษาบริบท ทรัพยากรและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการ	3.57	0.73	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับของ การ ดำเนินการ
5	การใช้หลักสูตรที่ทำให้นักเรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	3.93	0.68	มาก
6	การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	4.07	0.70	มาก
7	จัดให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน อย่างหลากหลาย	4.11	0.76	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.93	0.24	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยา พัทธาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ ฝ่ายวิชาการมีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน วิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศ ทางวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาคือ จัดให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนอย่างหลากหลายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และน้อยสุดคือ ครูมีการศึกษา บัณฑิต ทรัพยากร และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านการจัดการเรียนรู้				
1	กำหนดให้ครูดำเนินการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร	4.14	0.64	มาก
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน	3.49	0.83	ปานกลาง
3	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.02	0.64	มาก
4	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ	4.02	0.68	มาก
5	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น	3.98	0.66	มาก
6	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้แบบบูรณาการ	3.85	0.73	มาก
7	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.99	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย		3.93	0.21	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ กำหนดให้ครูดำเนินการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ที่สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาคือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และน้อยสุดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้				
1	ฝ่ายวิชาการมีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน	4.03	0.76	มาก
2	การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.26	0.69	มาก
3	ประสานความร่วมมือในการผลิตสื่อ จัดหา พัฒนา และการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี	4.11	0.81	มาก
4	การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.98	0.84	มาก
5	การปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ได้มาตรฐาน	4.07	0.81	มาก
6	ส่งเสริมการสร้างและการใช้สื่อนวัตกรรมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	4.18	0.71	มาก
7	ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	4.39	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย		4.15	0.14	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมาคือ การจัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และน้อยสุดคือ การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครู

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านพัฒนาบุคลากรครู				
1	กระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญด้านวิชาการด้านอาชีพ	4.21	0.60	มาก
2	ครูและบุคลากร สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียนการสอน	3.82	0.82	มาก
3	ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู	4.13	0.60	มาก
4	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าตามสาระวิชาและความสนใจ	4.07	0.64	มาก
5	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้มีโอกาสได้ศึกษาดูงาน อบรมพัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเท่าเทียม	4.05	0.75	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับของ การ ดำเนินการ
6	ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้	4.04	0.80	มาก
7	เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรมชาติ	3.99	0.73	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.04	0.12	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านพัฒนาบุคลากรครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ กระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาคือ ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และน้อยสุดคือ ครูและบุคลากร สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผล

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านการประเมินผล				
1	ครูจัดทำแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	4.22	0.67	มาก
2	จัดให้มีเอกสาร เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครู	4.01	0.70	มาก
3	ครูใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย	3.99	0.63	มาก
4	กำหนดให้ครูมีการจัดทำรายงานเผยแพร่ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.87	0.67	มาก
5	ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน	3.87	0.62	มาก
6	กำหนดให้ครูผู้สอนประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามแผน แล้วนำผลไปพัฒนาผู้เรียนและการสอนของครู	4.00	0.70	มาก
7	ครูจัดทำสรุปรายงาน แผนงาน/โครงการ วัดและประเมินผลของโรงเรียน	3.93	0.71	มาก
รวมเฉลี่ย		3.98	0.12	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ ครูจัดทำแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาคือ จัดให้มีเอกสาร เครื่องมือในการวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และน้อยสุด คือ ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
ด้านการประกันคุณภาพ				
1	การจัดทำแผน/โครงการประกันคุณภาพภายในและประเมินความจำเป็น ในการนิเทศร่วมกับคณะครูในโรงเรียน	4.04	0.70	มาก
2	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรในโรงเรียน	4.08	0.77	มาก
3	กำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอน และตรวจบันทึกการสอน	3.86	0.69	มาก
4	การจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน	4.08	0.80	มาก
5	ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาเกี่ยวกับงานวิชาการของ 6 โรงเรียน	3.93	0.76	มาก
6	การจัดป้ายนิเทศ บ้ายประกาศที่แสดงวิทยากรหรือผลงานทางวิชาการใหม่ ๆ และเป็นที่น่าสนใจ	3.76	0.73	มาก
7	นำผลงานของนักเรียน มาใช้ในการประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	3.82	0.83	มาก
รวมเฉลี่ย		3.94	0.13	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมาคือ การจัดทำแผน/โครงการประกันคุณภาพภายในและประเมินความจำเป็นในการนิเทศ ร่วมกับ คณะครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และน้อยสุดคือ การจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศ ที่แสดงวิทยาการหรือผลงานทางวิชาการใหม่ ๆ และเป็นที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงสรุปรวมเฉลี่ยผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับของการดำเนินการ
1	ด้านหลักสูตร	4.10	0.13	มาก
2	ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ	3.93	0.24	มาก
3	ด้านการจัดการเรียนรู้	3.93	0.21	มาก
4	ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	4.15	0.14	มาก
5	ด้านพัฒนาบุคลากรครู	4.04	0.12	มาก
6	ด้านการประเมินผล	3.98	0.12	มาก
7	ด้านการประกันคุณภาพ	3.94	0.13	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.01	0.09	มาก

จากตาราง 11 พบว่า รวมเฉลี่ยทุกด้านสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุดด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมาด้านพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมาด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาด้านประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้ และน้อยสุดด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เท่ากัน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตาราง 12 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	การใช้หลักสูตรไม่มีวิธีการใช้อย่างชัดเจน	จัดทำหลักสูตรที่ชัดเจน สามารถใช้ได้จริงและบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3
2	กำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรมากเกินไป	ควรกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้เหมาะสม	2
3	การจัดทำหลักสูตรไม่ครอบคลุมสภาพท้องถิ่น	ควรมีหลักสูตรท้องถิ่นอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชา	1
4	ขาดการพัฒนาหลักสูตร	ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	1
5	ครูขาดความรู้และการมีส่วนร่วมของในการทำหลักสูตร	ควรแนะนำ ติดตามการทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง	1
6	การจัดทำหลักสูตรขาดการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ	ควรมีหลักสูตรที่มีการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา	1

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร มีดังต่อไปนี้ คือ การใช้หลักสูตรไม่มีวิธีการใช้อย่างชัดเจนมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือ

กำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรมากเกินไป จำนวน 2 คน รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตร ไม่ครอบคลุมสภาพท้องถิ่น ขาดการพัฒนาหลักสูตร ครูขาดความรู้และการมีส่วนร่วมของในการ ทำหลักสูตร และการจัดทำหลักสูตรขาดการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านหลักสูตร สรุปได้ ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรที่ชัดเจน สามารถใช้ได้จริง และบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ควรกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้เหมาะสม
3. ควรมีหลักสูตรท้องถิ่นอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา
4. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
5. ควรแนะนำ ติดตามการทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
6. ควรมีหลักสูตรที่มีการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้

ในแต่ละรายวิชา

**ตาราง 13 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ**

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มากเกินไปทำให้การดำเนินงาน วิชาการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	ควรลดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ลงให้เหมาะสม	4
2	นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป	ควรจัดจำนวนนักเรียนให้ เหมาะสมกับจำนวนครู	1

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหาร
จัดการงานวิชาการ มีดังต่อไปนี้ คือ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้การ
ดำเนินงานวิชาการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมานักเรียนมีจำนวน
มากเกินไป จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ สรุปได้ดังนี้

1. ควรลดกิจกรรมเสริมหลักสูตรลงให้เหมาะสม
2. ควรจัดจำนวนนักเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนครู

ตาราง 14 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน	ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ	3
2	นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล	ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียน	1
3	ครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร	ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตร ทุกกลุ่มสาระ	1
4	ครูบางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น	จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา	1

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้ คือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 คน รองลงมาคือ นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร และครูบางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ
2. ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียน

3. ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ
4. จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา

ตาราง 15 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	ห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีมีน้อย ไม่หลากหลาย	ควรจัดห้องสื่อเทคโนโลยี เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวน นักเรียน	7
2	ครูขาดการใช้สื่อ ICT	อบรมให้ครูมีความรู้ในการใช้ สื่อเทคโนโลยี และส่งเสริมให้ นำไปใช้ได้จริง	2
3	สถานที่ตั้งห้องสมุดไม่สะดวก ในการใช้บริการ	ควรจัดตั้งห้องสมุดให้อยู่ใน สถานที่ ที่สะดวกสามารถ ใช้บริการได้	2
4	ขาดการผลิตสื่อมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอน	ควรมีการส่งเสริมให้ครูผลิต สื่อเทคโนโลยี	1

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านห้องสมุด
สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้ คือ ห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีมีน้อยไม่หลากหลาย
จำนวน 7 คน รองลงมาคือ ครูขาดการใช้สื่อ ICT และสถานที่ตั้งห้องสมุดไม่สะดวกในการใช้
บริการ จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ขาดการผลิตสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจำนวน 1 คน
ตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านห้องสมุด
สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดห้องสื่อเทคโนโลยีเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
2. อบรมให้ครูมีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี และส่งเสริมให้นำไปใช้ได้จริง
3. ควรจัดตั้งห้องสมุดให้อยู่ในสถานที่ ที่สะดวกสามารถใช้บริการได้

4. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยี

ตาราง 16 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านพัฒนาบุคลากรครู

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	ครูไม่เข้ารับการพัฒนาตนเอง	ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเอง	2
2	ไม่มีแหล่งข้อมูลในการพัฒนาครู เช่น การทำผลงานวิทยฐานะ	ควรจัดหาตัวอย่าง หรือครูแกนนำ ในการแนะนำการทำผลงาน วิทยฐานะ	1
3	มีแผนการพัฒนาไม่ชัดเจน	ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคคล ที่ชัดเจน	1
4	ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง	จัดสรรเวลาในการพัฒนาตนเอง ให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง	1
5	ครูในกลุ่มสาระอื่นขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ	ควรจัดอบรมพัฒนาครูด้าน ภาษาอังกฤษ	1
6	ขาดการประชาสัมพันธ์ในด้าน การพัฒนาเองของครูอย่างทั่วถึง และทันเวลา	ควรมีการประชาสัมพันธ์ในด้าน การพัฒนาเองของครูอย่างทั่วถึง และทันเวลา	1

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครู มีดังต่อไปนี้ คือ ครูไม่เข้ารับการพัฒนาตนเอง จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ไม่มีแหล่งข้อมูลในการพัฒนาครู เช่น การทำผลงานวิทยฐานะ มีแผนการพัฒนาไม่ชัดเจน ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง ครูในกลุ่มสาระอื่นขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ และขาดการประชาสัมพันธ์ ในด้านการพัฒนาเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเอง
2. ควรจัดหาตัวอย่างหรือครูแกนนำในการแนะนำการทำผลงานวิทยฐานะ
3. ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน
4. จัดสรรเวลาในการพัฒนาตนเองให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง
5. ควรจัดอบรมพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ
6. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา

ตาราง 17 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการ
โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ด้านการประเมินผล

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	การประเมินผลยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง	ควรประเมินผลในแนวทางมาตรฐานเดียวกันอย่างต่อเนื่อง	2
2	ครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล	อบรมพัฒนาครูเรื่องการประเมินผล	2
3	เครื่องมือประเมินผลยังไม่ครอบคลุมและไม่หลากหลาย	อบรมพัฒนาครูเรื่องการพัฒนาเครื่องมือประเมินผล	1
4	นักเรียนบางกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	ควรใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	1

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผล มีดังต่อไปนี้ คือ การประเมินผลยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง และครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลมากที่สุด จำนวน 2 คนเท่ากัน รองลงมาคือ เครื่องมือประเมินผลยังไม่ครอบคลุมและไม่หลากหลาย และนักเรียนบางกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 1 คน เท่ากันตามลำดับ

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการประเมินผลสรุปได้ดังนี้

1. ควรประเมินผลในแนวทางมาตรฐานเดียวกันอย่างต่อเนื่อง
2. อบรมพัฒนาครูเรื่องการประเมินผล
3. อบรมพัฒนาครูเรื่องการพัฒนาเครื่องมือประเมินผล
4. ควรใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

ตาราง 18 แสดงปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (f)
1	ขาดการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ	ควรมีการจับคู่นิเทศ	2
2	ขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน	2

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่าปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ มีดังต่อไปนี้ คือ ขาดการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คนเท่ากัน

ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการประกันคุณภาพสรุปได้ดังนี้

1. ควรมีการจับคู่นิเทศ
2. ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีผลการศึกษาที่พบ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นครูผู้สอน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 98.68 รองลงมาผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 66.45 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.24 และระดับการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.31 ตามลำดับ

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีมากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 19.08 รองลงมาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 17.76 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือกำหนดผู้ประสานด้านหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระฯ หัวหน้าระดับชั้น เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมา คือการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และน้อยสุด คือจัดให้ครูมีเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.99 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือฝ่ายวิชาการ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมา คือจัดให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างหลากหลายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และน้อยสุด คือครูมีการศึกษาบริบท ทรัพยากร และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือกำหนดให้ครูดำเนินการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมา คือการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และน้อยสุด คือนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือส่งเสริมการใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมา คือการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และน้อยสุด คือการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านพัฒนาบุคลากรครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือกระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านอาชีพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมา คือส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และน้อยสุด คือครูและบุคลากรสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.82 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือการจัดทำแผนงานโครงการ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมา คือ จัดให้มีเอกสาร เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และน้อยสุด คือดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในการ จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ตามลำดับ

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับสูงสุด คือส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา คือการจัดทำแผนโครงการประกันคุณภาพภายในและประเมิน ความจำเป็นในการนิเทศร่วมกับคณะครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และ น้อยสุด คือการจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศที่แสดงวิทยาการหรือผลงานทางวิชาการใหม่ ๆ และ เป็นที่สนใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ตามลำดับ

ด้านสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมา คือด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา คือด้านพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมา คือด้านการ ประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมา คือด้านประกันคุณภาพอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมา คือด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการบริหารจัดการ งานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เท่ากัน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียน พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตรมีดังต่อไปนี้ คือการใช้หลักสูตร ไม่มีวิธีการใช้อย่างชัดเจนมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมา คือกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตร

มากเกินไป จำนวน 2 คน รองลงมา คือการจัดทำหลักสูตรไม่ครอบคลุมสภาพท้องถิ่น ขาดการพัฒนาหลักสูตร ครูขาดความรู้และการมีส่วนร่วมของในการทำหลักสูตร และการจัดทำหลักสูตร ขาดการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านหลักสูตรสรุปได้ดังนี้ จัดทำหลักสูตรที่ชัดเจน สามารถใช้ได้จริงและบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตร ให้เหมาะสม ควรมีหลักสูตรท้องถิ่นอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ควรมีการพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรแนะนำ ติดตามการทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรมีหลักสูตรที่มีการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ มีดังต่อไปนี้ คือ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไป ทำให้การดำเนินงานวิชาการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา คือนักเรียนมีจำนวนมากเกินไป จำนวน 1 คน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการบริหารจัดการงาน วิชาการสรุปได้ดังนี้ ควรลดกิจกรรมเสริมหลักสูตรลงให้เหมาะสม ควรจัดจำนวนนักเรียนให้ เหมาะสมกับจำนวนครู

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียน พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้ คือการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 คน รองลงมาคือ นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร และครูบางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้ ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียน ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียน พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้ คือห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีมีน้อยไม่หลากหลาย จำนวน 7 คน รองลงมา คือครูขาด การใช้สื่อ ICT รองลงมา คือครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตรจำนวน 1 คน และครู บางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น จำนวน 1 คน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านห้องสมุด สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้สรุปได้ดังนี้ ควรจัดห้องสื่อเทคโนโลยีเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวน

นักเรียน อบรมให้ครูมีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและส่งเสริมให้นำไปใช้ได้จริง ควรจัดตั้งห้องสมุดให้อยู่ในสถานที่ที่สะดวกสามารถใช้บริการได้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยี

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครูมีดังต่อไปนี้ คือครูไม่เข้ารับการพัฒนาตนเอง จำนวน 2 คน รองลงมา คือไม่มีแหล่งข้อมูลในการพัฒนาครู เช่น การทำผลงานวิทยฐานะ มีแผนการพัฒนาไม่ชัดเจน ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง ครูในกลุ่มสาระอื่นขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ และขาดการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเอง ควรจัดหาตัวอย่างหรือครูแกนนำในการแนะนำการทำผลงานวิทยฐานะ ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคคลที่ชัดเจน จัดสรรเวลาในการพัฒนาตนเองให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ควรจัดอบรมพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ ควรมีการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผลมีดังต่อไปนี้ คือการประเมินผลยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง และครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลมากที่สุด จำนวน 2 คนเท่ากัน รองลงมา คือเครื่องมือประเมินผลยังไม่ครอบคลุมและไม่หลากหลาย และนักเรียนบางกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 1 คน เท่ากันตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการประเมินผล สรุปได้ดังนี้ ควรประเมินผลในแนวทางมาตรฐานเดียวกันอย่างต่อเนื่อง อบรมพัฒนาครูเรื่องการประเมินผล อบรมพัฒนาครูเรื่องการพัฒนาเครื่องมือประเมินผล ควรใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ มีดังต่อไปนี้ คือขาดการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คนเท่ากัน ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ด้านการประกันคุณภาพ สรุปได้ดังนี้ ควรมีการจับคู่นิเทศ ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษามีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยา พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านหลักสูตรอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นส่วนใหญ่ที่จะนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ครูได้รับการอบรมพัฒนาศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตร จัดให้มีเอกสารหลักสูตร คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการนำผลการเรียนรู้ของนักเรียนไปประกอบการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ทำให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สนิท สีมอก และคณะ (2544) ศึกษาการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพาน จังหวัดเชียงรายพบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ข้อที่มีการปฏิบัติได้สูงสุด คือครูได้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และข้อที่มีการปฏิบัติได้ต่ำสุดคือการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการใช้ทักษะกระบวนการการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ศึกษาและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการ ส่งผลให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 33) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตนาดี และค่านิยมให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย เป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จะจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยพิจารณาวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จ

ของครู ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวางแผนการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ การมอบหมายงาน ให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนประเด็นนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าสถานศึกษายังไม่ให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และยังให้โอกาสนักเรียนเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจน้อย และยังไม่นำวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย ถ้าหากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจ และนำวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน แล้วก็จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐานสากลได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพงษ์ ชันทะวงศ์ (2555) ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอภูซาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ทั้งหมด 3 ด้าน คือด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายในและด้านการวัดประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอภูซาง พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปปฏิบัติจริง ด้านการนิเทศภายในควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในมากขึ้น ด้านการวัดประเมินผลควรเน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และใช้เครื่องมือในการวัดผลอย่างหลากหลาย

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านห้องสมุด สื่อ

เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ โดยการสำรวจความต้องการของครูในการใช้วัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาและควบคุม กำกับ ให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีจัดหาหนังสือให้มีในห้องสมุดตามความต้องการของครูและนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยนโยบายและแผนอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2549, หน้า 13) ได้ประเมินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนดีใกล้บ้านพบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นการดำเนินงานที่ทางโรงเรียนพึงพอใจเป็นอันดับหนึ่ง การเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวเชื่อมในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จอันดับสอง การจัดสร้างประมาณและทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จเป็นอันดับที่สาม กิจกรรมด้านการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากรเข้าสู่ความเป็นมืออาชีพ และการได้รับการช่วยเหลือจากสถาบันอุดมศึกษาใกล้เคียงถูกจัดไว้เป็นอันดับที่สี่ ด้านผลผลิตหรือตัวผู้เรียนนั้น ได้พบว่ามีคุณสมบัติที่พึงปรารถนา คือกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีมารยาทสังคม และมีวินัย สำหรับความคิดเชิงวิเคราะห์นั้น จำเป็นต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาต่อไป

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านพัฒนาบุคลากรครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการในเรื่องการพัฒนาบุคลากรครู โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย อย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตลอดจนเพื่อจรรโลงความพึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพ อย่างแน่นแฟ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2546, หน้า 169) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและทักษะของบุคลากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะและทักษะของบุคลากรทางการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา มีคุณลักษณะ และทักษะสูงทั้ง 9 ด้าน โดยคุณลักษณะด้านการเคารพในคุณค่าของผู้อื่นสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ความใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ความเป็นผู้เสริมพลังอำนาจ ความเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการสื่อสารในการทำงานเป็นทีม ความเป็นผู้แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการ

ความขัดแย้ง และความเป็นสร้างสรรค์ความเป็นวิชาชีพ ตามลำดับ โดยที่คุณลักษณะความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการประเมินผลทุกประเด็น อยู่ในระดับมาก แสดงว่าสถานศึกษาได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการกำหนด วางแผน สร้างเครื่องมือ ในการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ตระหนักถึงการวัดผลและประเมินผลว่าเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมทางวิชาการ ที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหา มีอุปสรรค มีข้อบกพร่อง และมีข้อจำกัดในเรื่องใดอย่างไร อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 35) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติ ในด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ภาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน จัดให้มีการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียน จากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมเฉลี่ยด้านการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ มีการจัดทำแผนการนิเทศภายใน และประเมินความจำเป็นในการนิเทศร่วมกับคณะครูในสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษา และนำผลการนิเทศมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกตการสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำ การประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (อ้างอิงใน สถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3) ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ในหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และเพื่อให้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และบรรลุผลดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

จากการศึกษาด้านสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษากำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดเป้าหมาย นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง ด้านการจัดการเรียนการสอน คือศึกษามาตรฐานตัวชี้วัด สร้างเครื่องมือ พัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะ การคิด วิเคราะห์ ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน คือศึกษาสภาพปัญหา วางแผนการนิเทศ สร้าง เครื่องมือ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง ด้านการวัดผล และประเมินผล คือกำหนดเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานตัวชี้วัด ติดตามผลการจัดการเรียน การสอนตามสภาพจริง ประเมินผลและรายงานผล ซึ่งสอดคล้องกับ จันมิตร หล่องวงค์ และคณะ (2548) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดด (เวทยาสมิทธิ์) อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติได้ครบทุกรายการตามรายการที่ กำหนดไว้ในแบบสำรวจทั้ง 5 ด้าน คือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ วิเคราะห์หลักสูตร โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นแนวดำเนินการ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ วิเคราะห์หลักสูตรของโรงเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ ของเล่นพื้นบ้านเป็นสื่อแห่งการเรียนรู้ และใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมเป็นผู้ให้ความรู้ตาม สภาพและความเหมาะสม ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ตามที่สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กำหนด ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและการพัฒนาสื่อ ได้นำเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อที่เป็นของเล่นพื้นบ้านมาใช้ประกอบในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า โรงเรียนได้ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใช้วิธีการวัดและประเมินตามสภาพที่แท้จริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร มีดังต่อไปนี้ คือการใช้หลักสูตรไม่มีวิธีการใช้อย่างชัดเจนมากที่สุด รองลงมา คือการจัดทำหลักสูตรไม่ครอบคลุมสภาพท้องถิ่น ขาดการพัฒนาหลักสูตร ครูขาดความรู้และการมีส่วนร่วมของในการทำหลักสูตร และการจัดทำหลักสูตรขาดการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ จัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนสามารถใช้ได้จริง และบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้เหมาะสม ควรมีหลักสูตรท้องถิ่นอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรแนะนำ ติดตามการทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ควรมีหลักสูตรที่มีการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษอย่างน้อย 1 หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูขาดความรู้และการมีส่วนร่วมของในการทำหลักสูตร จึงไม่สามารถนำหลักสูตรมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภมาศ ชาวแดง (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในระดับมัธยมศึกษา ของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยาพบว่า การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ด้านการพัฒนาหลักสูตรพบว่า ผู้บริหารสามารถอธิบายหรือแนะนำให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ มีดังต่อไปนี้ คือมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไป ทำให้การดำเนินงานวิชาการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้มากที่สุด รองลงมานักเรียนมีจำนวนมากเกินไป ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ สรุปได้ดังนี้ ควรลดกิจกรรมเสริมหลักสูตรลงให้เหมาะสม ควรจัดจำนวนนักเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขาดการประสานความร่วมมือกับกลุ่มงานกิจกรรมนักเรียน และอาจไม่มีพัฒนาวิชาการ จึงทำให้ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการไม่เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สีสาวดี จีระเสมานนท์ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแล้ว ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก รองลงมา คือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีการปฏิบัติน้อยสุด ในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการจัดการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้ คือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากเกินไปทำให้กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ นักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตร และครูบางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียน ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาก บางกิจกรรมไม่เหมาะสมของผู้เรียนบางกลุ่ม จึงทำให้กระทบกับเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญหา ศิริธาราธิกุล และคณะ (2544) ศึกษาการประเมินโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยาพบว่า มีการดำเนินงานในระดับดีทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และชุมชนมีการประเมินและรายงานผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มีการปฏิบัติจริง และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดเป็นหลักสูตร ด้านวิชาชีพครูและบุคลากร ครูมีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ด้านบริหารและการจัดการ โรงเรียนมีแผนพัฒนาประจำปีและมีคณะกรรมการดำเนินการประเมิน ตรวจสอบ เกี่ยวกับคุณภาพของการบริหารการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องงบประมาณเพื่อการพัฒนา

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้ คือห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีมีน้อยไม่หลากหลาย จำนวน 7 คน รองลงมา คือครูขาดการใช้สื่อ ICT รองลงมา คือครูจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามหลักสูตรจำนวน 1 คน และครูบางกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับเวลา ส่งผลกระทบต่อรายวิชาอื่น จำนวน 1 คน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านห้องสมุด สื่อ

เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ สรุบได้ดังนี้ ควรจัดห้องสื่อเทคโนโลยีเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน อบรมให้ครูมีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและส่งเสริมให้นำไปใช้ได้จริง ควรจัดตั้งห้องสมุดให้อยู่ในสถานที่ที่สะดวกสามารถใช้บริการได้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษายังขาดงบประมาณในการจัดสรรสื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน จึงทำให้ครูไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ สนิท สීමອກ และคณะ (2544) ศึกษาการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพาน จังหวัดเชียงรายพบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ข้อที่มีการปฏิบัติได้สูงสุด คือครูได้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และข้อที่มีการปฏิบัติได้ต่ำสุด คือการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพัฒนาบุคลากรครู มีดังต่อไปนี้ คือครูไม่เข้ารับการพัฒนาตนเอง จำนวน 2 คน รองลงมา คือไม่มีแหล่งข้อมูลในการพัฒนาครู เช่น การทำผลงานวิทยฐานะ มีแผนการพัฒนาไม่ชัดเจน ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง ครูในกลุ่มสาระอื่นขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ และขาดการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา จำนวน 1 คน เท่ากันตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ สรุบได้ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเอง ควรจัดหาตัวอย่างหรือครูแกนนำในการแนะนำการทำผลงานวิทยฐานะ ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน จัดสรรเวลาในการพัฒนาตนเองให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ควรจัดอบรมพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ ควรมีการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีกิจกรรมภายในโรงเรียนที่หลากหลาย จึงทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ บุษกร เพ็ชรพวง (2546) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผล มีดังต่อไปนี้ คือการประเมินผลยังไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง และครูยังขาดความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลมากที่สุด จำนวน 2 คน เท่ากัน รองลงมา เครื่องมือประเมินผลยังไม่ครอบคลุมและไม่หลากหลาย และนักเรียน

บางกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 1 คนเท่ากัน ตามลำดับ ประเด็นความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการประเมินผล สรุปได้ดังนี้ ควรประเมินผล ในแนวทางมาตรฐานเดียวกันอย่างต่อเนื่อง อบรมพัฒนาครูเรื่องการประเมินผล อบรมพัฒนาครู เรื่องการพัฒนาเครื่องมือประเมินผล ควรใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาไม่มีรูปแบบการวัดและประเมินที่เป็นแนวทางเดียว และ อาจจะแตกต่างกันตามอัตลักษณ์แต่ละวิชาหรือตามความถนัดของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ เกษียร มะโนชัย และคณะ (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเทิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ และด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุด รองลงมา คือด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านการนิเทศ และด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ

ปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประกันคุณภาพ มีดังต่อไปนี้ คือขาดการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประเด็นความคิดเห็นข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการประกันคุณภาพ สรุปได้ดังนี้ ควรมีการจับคู่นิเทศ ควรมอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาไม่ได้มอบหมายที่ชัดเจน ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ละเมียด คำแหง (2547) ศึกษาเรื่อง ภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ที่ได้รับการประเมินภายนอกปีการศึกษา 2546 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะทั่วไป ในการดำเนินงานการบริหารวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

ควรจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจนสามารถใช้ได้จริง บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น และมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ

ควรลดกิจกรรมเสริมหลักสูตรลงให้เหมาะสม และมีการจัดจำนวนนักเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนครู

3. ด้านการจัดการเรียนรู้

ควรจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ มีการวิเคราะห์ผู้เรียน ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา

4. ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้

ควรจัดห้องสื่อเทคโนโลยีเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน อบรมให้ครู มีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี ส่งเสริมให้นำไปใช้ได้จริง จัดตั้งห้องสมุดให้อยู่ในสถานที่ที่สะดวกสามารถใช้บริการได้ และควรมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยี

5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู

ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเอง จัดหาตัวอย่างหรือครูแกนนำในการ แนะนำการทำผลงานวิทยฐานะ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน จัดสรรเวลาในการพัฒนาตนเองให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมพัฒนาครูด้านภาษาอังกฤษ มีการประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาตนเองของครูอย่างทั่วถึงและทันเวลา

6. ด้านการประเมินผล

ควรประเมินผลในแนวทางมาตรฐานเดียวกันอย่างต่อเนื่อง อบรมพัฒนาครูเรื่องการประเมินผล อบรมพัฒนาครูเรื่องการพัฒนาเครื่องมือประเมินผล ใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

7. ด้านการประกันคุณภาพ

ควรมีการจับคู่นิเทศ มอบหมายผู้รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ และถือเป็นงานหลักของการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ควรศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้มีขอบข่ายของงานกว้างมากขึ้น โดยอาศัยหลักการบริหารมาเป็นสิ่งกำหนดขอบข่ายของการศึกษา เช่น กระบวนการ PDCA เป็นต้น และควรศึกษาสถานศึกษาที่มีการดำเนินการบริหารงานวิชาการตามโครงการมาตรฐานสากลอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบสภาพและ

ปัญหาของการดำเนินงานให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาค้นคว้าในเชิงคุณภาพและเชิงเปรียบเทียบ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ต่อการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างละเอียด และประชากรที่ศึกษาควรศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งหมด เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ลูกจ้าง ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาเพิ่มมากขึ้น

3. ควรศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งอื่น เพื่อเปรียบเทียบสถานศึกษาที่ศึกษาและนำแนวทางหรือวิธีการที่ดีมีประสิทธิภาพ มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท เมธี ทิปส์ จำกัด.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **การประเมินผลจากสภาพจริง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิตติพงษ์ ชันทะวงศ์. (2555). **สภาพการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอภูซาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง** กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- เกษียร มะโนชัย และคณะ. (2548). **ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเทิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง** กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- จันมิตร หล่อวงศ์ และคณะ. (2548). **สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดด (เวทยาสมิทธิ) อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง** กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จิรศักดิ์ จันท์ช่วงโชติ. (2538). **การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. ปรินญาณิพนธ์** กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2548). **การใช้ SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ฉันทนา สุคนทากุล. (2555). **การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง** กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2545). **การบริหารงานวิชาการ**. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณรงค์ ศรีละมุล. (2546). **การปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ถวิล อรัญเวศ. (2545). หลักการบริหารคนและบริหารงานเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์. **วารสารข้าราชการครู** : 2(มิถุนายน-กันยายน), 21-22.
- ธเนศ ขำเกิด. (2545). **การประเมินผลการฝึกอบรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก**. กรุงเทพฯ: ชวนการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ (ผู้บรรยาย). (23 กันยายน 2545). **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วิทยาเขตบางนา: โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นราวดี ศิริโรจน์. (2543). **ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการของวิทยาลัยนาฏศิลป์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นิภาภรณ์ คำเจริญ. (2545). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ(Management Information System: MIS)**. กรุงเทพฯ: เอส.พี.ซี บัค.
- บุญทิพย์ แก้วเนื้ออ่อน. (2548). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- บุษกร เพ็ชรพวง. (2546). **สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **การบริหารวิชาการ**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- ปิยนุช ศิริธราธิกุล และคณะ. (2544). **การประเมินโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2537). **สารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรการศึกษา ประมวลสารชุดวิชาการบริหารทรัพยากร 3 ศึกษาหน่วยที่ 12**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต [นามแฝง]. (2541). **บทเรียน 25 ปี คนไทยเรียนรู้หรือยัง**. กรุงเทพฯ:ธรรมสภา.
- พิทยา ว่องกุล. (2545). **ธรรมรัฐ: จุดเปลี่ยนประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- พิสนุ ผ่องศรี. (2549). **วิจัยทางการศึกษา “แนวคิดทฤษฎี”** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เทียมผกาการพิมพ์.
- เยาวชน ธรรมาภิบาล. (10 มีนาคม 2548). **หน้าตาและที่มาของธรรมาภิบาล**. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2555, จาก www.youthgg.org/history.htm
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิชชิ่ง.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (3 มีนาคม 2548). **คิดแต่งโฉมใหม่ย่านตลาดเก่า เป็นที่ท่องเที่ยวแห่งแดนบูรพา**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2555, จาก www.stou.ac.th/tourism/series/nov/Nov_4.asp
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- รุ่ง ลอยเลิศ. (2543). **การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอศรีนคร จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รุจิรั ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊คพอยท์ จำกัด.
- ละเมียด คำแหง. (2547). **สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ลีลาวดี จีระเสมานนท์. (2555). **การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2544). **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช. (2542). **การพัฒนาหลักสูตรสถานต่อที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่.
- วิศิษฐ์ ขวัญเมือง. (2536). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา**. ปริญญาโท กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ศุภมาส ขาวแดง. (2555). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในระดับมัธยมศึกษา ของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สถาบันวิจัยนโยบายและแผนอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2549). **ประเมิน โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยนโยบายและแผน อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การประกัน คุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สามเจริญการพิมพ์.
- สนั่น เลิศทอง. (2555). **สภาพปัญหาของบุคลากรที่รับผิดชอบงานวิชาการโรงเรียน ขนาดเล็ก กลุ่มนาปรัง กลุ่มปง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สนิท สีสหมอก และคณะ. (2544). **การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของ ครูผู้สอน: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สมชาย เทพแสง. (2547). E-Leadership: ผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล. **วารสารวิทยากร**, 5(กรกฎาคม), 12-14.
- สมหมาย ปาริฉัตร. (2541). **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ. (2542). **หลักการบริหารการศึกษา โครงการตำราวิชาการสถาบัน ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ**. สงขลา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **การบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สามเจริญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). **จุดประกายการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **หลากหลายวิถีกับการใช้ ICT เพื่อ การเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). การบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา. **วารสารวิชาการ**. 5(6), 23–30.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). **รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: ประสบการณ์ ที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการ โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุกัน เทียนทอง. (2546). **การวิจัยในชั้นเรียนแบบหน้าเดียว**. กรุงเทพฯ: ชวนการพิมพ์.
- สุพล วังสินธ์. (2545). การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. **วารสาร ประกันคุณภาพ**, 5(กรกฎาคม), 12–14.
- สุวิมล ว่องวาณิช (ผู้บรรยาย). (18 กันยายน 2546). **คุณลักษณะและทักษะของบุคลากร ทางการศึกษาที่เื้อต่อการปฏิรูป**. โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ. (2547). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. **วารสารวิชาการ**, 7(เมษายน– มิถุนายน), 59–64.
- อำนาจ จันทร์แป้น. (2542). **SPIE “ Why What How”**. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช่าง.
- อำภา บุญช่วย. (2533). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อำรุง จันทวานิช. (2546). **รายงานวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพการประถมศึกษา กำหนดประสิทธิภาพของการประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอส ดี เพรส.
- อุ้มร สวาหลัง. (2545). **การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตาม ทัศนะของผู้บริหารและครูจังหวัดสตูล**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- Doll, R. (1996). **Curriculums Improvement**. Boston: Allyn & Bacon.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw–Hill Book Co.
- Oswold, Lori Jo. (10 March 2005). **School – Based. Management**. Retrieved 10 March 2005, 2005, from www.eric.uoregon.edu/publications/digests/digest_099.html

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. นายศรिवรรณ ปินใจ ตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
2. นายบรรจง วงศ์ราษฎร์ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
3. ดร. สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่งอาจารย์ประจำวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า

เรื่อง

สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียน
พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงที่ท่านได้ดำเนินการ ผลการศึกษาจะสรุปเป็นภาพรวมของสภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงานโรงเรียนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่อย่างใด

ผู้ศึกษาค้นคว้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดีจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางรวิกานต์ ลีวงศ์

นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพความเป็นจริงของท่าน

1.1 ตำแหน่งหน้าที่

() ผู้บริหารโรงเรียน

() ครูผู้สอน

1.2 ระดับการศึกษา

() ปริญญาตรี

() ปริญญาโท

() อื่นๆ

1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้

() ภาษาไทย

() วิทยาศาสตร์

() วัฒนธรรม

() สุขศึกษาและพลศึกษา

() การงานอาชีพและเทคโนโลยี

() คณิตศาสตร์

() สังคมศึกษา ศาสนาและ

ศิลปศึกษา

() ศิลปศึกษา

() ภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียน

พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเด็นข้อความแต่ละด้าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพการดำเนินการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนของท่าน ทางด้านขวามือตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด ทั้งนี้คำตอบของท่านมีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้แบ่งออกเป็น 7 ด้าน มีจำนวนทั้ง 49 ข้อและมีเกณฑ์มาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านหลักสูตร					
1	การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครู					
2	ครูมีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิเคราะห์หลักสูตร					
3	จัดให้ครูมีเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร					

ข้อ ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
4	กำหนดผู้ประสานด้านหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น หัวหน้า กลุ่มสาระฯ หัวหน้าระดับชั้น เป็นต้น					
5	กำกับ ดูแลให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
6	การใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้					
7	สนับสนุนให้ครูปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกกลุ่ม ประสบการณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด					
	2. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ					
1	การกำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการวิชาการ สอดคล้อง กับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร					
2	ฝ่ายวิชาการมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัด สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ					
3	ร่วมกับครูศึกษาสภาพทั่วไปบริบทของท้องถิ่น ทรัพยากรและ ความต้องการทางวิชาการของโรงเรียนและชุมชน เพื่อ วางแผนงานทางวิชาการ					
4	ครูมีการศึกษาบริบท ทรัพยากรและความต้องการของ ท้องถิ่นเพื่อวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการ					
5	การใช้หลักสูตรที่ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ					
6	การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
7	จัดให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย					
	3. ด้านการจัดการเรียนรู้					
1	กำหนดให้ครูดำเนินการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร					
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน					
3	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข					
4	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ จากการคิดและปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ					

ข้อ ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
5	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น					
6	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้แบบบูรณาการ					
7	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง					
	4. ด้านห้องสมุดสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้					
1	ฝ่ายวิชาการมีการศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน					
2	การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
3	ประสานความร่วมมือในการผลิตสื่อ จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี					
4	การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี					
5	การปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ได้มาตรฐาน					
6	ส่งเสริมการสร้างและการใช้สื่อ นวัตกรรม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร					
7	ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้					
	5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู					
1	กระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านอาชีพ					
2	ครูและบุคลากร สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียนการสอน					
3	ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู					
4	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าตามสาระวิชาและความสนใจ					
5	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาดูงาน อบรม พัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเท่าเทียม					

ข้อ ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
6	ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ให้สามารถใช้ กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้					
7	เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและ บุคลากรอย่างเป็นธรรมชาติ					
	6. ด้านการประเมินผล					
1	ครูจัดทำแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน					
2	จัดให้มีเอกสาร เครื่องมือในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้สำหรับครู					
3	ครูใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย					
4	กำหนดให้ครูมีการจัดทำรายงานเผยแพร่ผลการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้					
5	ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในการจัด การเรียนการสอน					
6	กำหนดให้ครูผู้สอนประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ตามแผน แล้วนำผลไปพัฒนาผู้เรียนและการสอนของครู					
7	ครูจัดทำสรุปรายงาน แผนงาน/โครงการวัดและประเมินผล ของโรงเรียน					
	7. ด้านการประกันคุณภาพ					
1	การจัดทำแผน/โครงการประกันคุณภาพภายในและประเมิน ความจำเป็น ในการนิเทศร่วมกับคณะครูในโรงเรียน					
2	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากร ในโรงเรียน					
3	กำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอน และตรวจบันทึกการสอน					
4	การจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน					
5	ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนา เกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน					
6	การจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศที่แสดงวิทยากรหรือผลงาน ทางวิชาการใหม่ ๆ และเป็นที่น่าสนใจ					

ข้อ ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ระดับการดำเนินการ				
		5	4	3	2	1
7	นำผลงานของนักเรียน มาใช้ในการประเมินผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครู					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ 7 ด้าน ของการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. ด้านหลักสูตร

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....
.....

2. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....
.....

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....
.....

4. ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....

5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....

6. ด้านการประเมินผล

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....

7. ด้านการประกันคุณภาพ

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตาราง 19 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่	คนที่	คนที่	
		1	2	3	
1. ด้านหลักสูตร					
1	การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ครู	1	1	1	1.00
2	ครูมีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิเคราะห์หลักสูตร	0	1	1	0.67
3	จัดให้ครูมีเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู และสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร	1	1	1	1.00
4	กำหนดผู้ประสานด้านหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระฯ หัวหน้าระดับชั้น เป็นต้น	0	1	1	0.67
5	กำกับ ดูแลให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	1.00
6	การใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบการตัดสินใจในการนำหลักสูตรไปใช้	1	1	1	1.00
7	สนับสนุนให้ครูปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรทุกกลุ่ม ประสพการณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด	1	1	1	1.00
2. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ					
1	การกำหนดขอบข่ายการบริหารจัดการวิชาการ สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร	1	1	1	1.00
2	ฝ่ายวิชาการมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศทางวิชาการ	0	1	1	0.67
3	ร่วมกับครูศึกษาสภาพทั่วไปบริบทของท้องถิ่น ทรัพยากร และความต้องการทางวิชาการของโรงเรียนและชุมชน เพื่อวางแผนงานทางวิชาการ	1	1	1	1.00
4	ครูมีการศึกษาบริบท ทรัพยากรและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อวางแผนการบริหารจัดการงานวิชาการ	1	1	1	1.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5	การใช้หลักสูตรที่ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ	1	1	1	1.00
6	การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1.00
7	จัดให้ครูพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่าง หลากหลาย	1	1	1	1.00
3. ด้านการจัดการเรียนรู้					
1	กำหนดให้ครูดำเนินการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร	1	1	1	1.00
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1.00
3	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้อย่าง มีความสุข	1	1	1	1.00
4	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้จาก การคิดและปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ	1	1	1	1.00
5	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ร่วมกับบุคคลอื่น	1	1	1	1.00
6	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้แบบ บูรณาการ	1	1	1	1.00
7	การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วย ตนเอง	1	1	1	1.00
4. ด้านห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้					
1	ฝ่ายวิชาการมีการศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน	0	1	1	0.67
2	การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอน	1	1	1	1.00
3	ประสานความร่วมมือในการผลิตสื่อ จัดหา พัฒนาและ การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี	1	1	1	1.00
4	การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี	1	1	1	1.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5	การปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ได้มาตรฐาน	1	1	0	0.67
6	ส่งเสริมการสร้างและการใช้สื่อ นวัตกรรม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1	1	1	1.00
7	ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้	1	1	0	0.67
5. ด้านพัฒนาบุคลากรครู					
1	กระบวนการพัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญด้านวิชาการ ด้านอาชีพ	1	1	1	1.00
2	ครูและบุคลากร สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารและจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1.00
3	ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู	0	1	1	0.67
4	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าตามสาระวิชาและความสนใจ	1	1	1	1.00
5	ส่งเสริมครูและบุคลากร ให้มีโอกาสได้ศึกษาดูงาน อบรม พัฒนา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเท่าเทียม	1	1	1	1.00
6	ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00
7	เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม	1	1	1	1.00
6. ด้านการประเมินผล					
1	ครูจัดทำแผนงาน/โครงการ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	0	1	1	0.67
2	จัดให้มีเอกสาร เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครู	1	1	1	1.00
3	ครูใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย	1	1	1	1.00
4	กำหนดให้ครูมีการจัดทำรายงานเผยแพร่ผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	0	1	1	0.67
5	ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน	0	1	1	0.67

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
6	กำหนดให้ครูผู้สอนประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามแผน แล้วนำผลไปพัฒนาผู้เรียนและการสอนของครู	1	1	1	1.00
7	ครูจัดทำสรุปรายงาน แผนงาน/โครงการวัดและประเมินผลของโรงเรียน	0	1	1	0.67
7. ด้านการประกันคุณภาพ					
1	การจัดทำแผน/โครงการประกันคุณภาพภายในและประเมินความจำเป็น ในการนิเทศร่วมกับคณะครูในโรงเรียน	1	1	0	0.67
2	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโดยบุคลากรในโรงเรียน	1	1	1	1.00
3	กำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอน และตรวจบันทึกการสอน	1	1	1	1.00
4	การจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน	1	1	1	1.00
5	ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน	1	1	1	1.00
6	การจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศที่แสดงวิทยาการหรือผลงานทางวิชาการใหม่ ๆ และเป็นที่น่าสนใจ	1	1	1	1.00
7	นำผลงานของนักเรียน มาใช้ในการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	1	1	1	1.00

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	รวิกันต์ สีอวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 ธันวาคม 2522
ที่อยู่ปัจจุบัน	57 หมู่ 12 ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูชำนาญการ
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2555	โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2552	โรงเรียนปงพัฒนวิทยาคม อำเภอปง จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2548	โรงเรียนบ้านแม่น้ำซุ่น อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ค.บ. (ภาษาอังกฤษ) สถาบันราชภัฏเชียงราย

